DISSERTATIO
MISCELLA ANATOMICO-PRACTICA
INAUGURALIS
DE
MUTUO INTESTINORUM INGRESSU,
ET
ALIIS MACHINÆ HUMANÆ EXTRAORDINARIIS.

QUAM

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. ADRIANI VAN ROYEN,

MEDICINÆ DOCTORIS, EJUSDEMQUE FACULTATIS, UT ET BOTANICES IN ACAD. LUGD. BAT. PROFESSORIS ORDINARII,

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu,*
& *Nobilissimae* FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus, & Privilegiis ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examini submittit

CORNELIUS HENRICUS VELSE, Haga Batavus.

Ad diem 21. *August.* 1742. *horâ, locoque solitis.*

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOHANNEM LUZAC, 1742.

DEDICATIO.

VIRIS REVERENDISSIMIS, CELEBERRIMIS, AMPLISSIMIS.

D. HENRICO VELSE,
SACRORUM IN ECCLESIA HAGANA INTERPRETI, PARENTI SUO.

D. JOANNI FREDERICO GRONOVIO.
MEDICINÆ DOCTORI. CIVITATIS LEIDANÆ SENATORI. BOTANICES, SCIENTIARUMQUE RELIQUARUM NATURALIUM, IN PRIMIS STUDIOSO.

D. ABRAHAMO GRONOVIO,
CELEBRATISSIMÆ ACADEMIÆ HUJUS BIBLIOTHECARIO.

D. CAROLO CRUCIO,
J. U. D. CIVITATIS LEIDENSIS SENATORI, ET SCABINO.

COGNATIS SUIS OMNI HONORE NUNQUAM NON VENERANDIS.

D. JOANNI

D. JOANNI NATHANAËLI LIEBERKUHN.

MEDICINÆ DOCTORI, ACADEMIÆ CÆSAREÆ LEOPOLDINÆ NATURÆ CURIOSORUM COLLEGÆ; SOCIETATIS BEROLINENSIS MEMBRO; CHIRURGICIS ALIISQUE MECHANICIS ARTIBUS PRÆCLARO; AMICO SUO.

gnoscite, Summi, atque Nobilissimi Viri, Nomina Vestra Præclara levidensi Opellæ præscribenti. Mea Verecundia, & Vestri Reverentia, audax ejusmodi institutum tantum non suppresserat, nisi Beneficiorum haud occultorum grata recordatio, publice etiam profitenda, fulciret, & ad audendum firmaret.

Vos quippe (namque Te, Optime Parens, pro meritis ut celebrarem nec Tu velis, nec mea ferat modestia) Vos, inquam, Gronovii, Par Fratrum Nobile, digna tanti nominis Soboles, nec scientiarum paternarum avitarumque, quin nec plurium, exsors; Sed & Tu, Carole Cruci, docti Sanguinis atque generosi per utrumque Parentem hæres haud degener; Me, cum cujuscunque generis Honoribus mactatum, tum Studiorum feliciori viâ ductum, & Encheiresibus ad investigandas Res Naturales novis instructum, quin & earundem Supellectile Splendida auctum, dimittere benigne voluistis: Et poteras hoc Tu, absque ulla proprii fundi calamitate J. Frederice Gronovi, in cujus sinum ex cunctis ferme cogniti Orbis terrarum latebris, ne Africâ, ne Americâ quidem, renuentibus, naturæ Curiosi certatim congerunt, quidquid alibi in Herbis, Plantis, Mineralibus, Piscibus, similive Studiorum Physicorum apparatu, rarius, unde curtam aliorum supellectilem, ipse semper satis dives, copiose ditare possis.

Tu denique, vir Doctissime, Artifex Dexterrime, Humanissime J. N. Lieberkuhne, me, nihil tale ambire, vel sperare, ausum, sponte tua suscepisti, fovisti, & ex multiplici, qua tunc fulgebas Lugduni Batavorum, ante Jenæ, post apud eruditam Britanniam, nunc denique Berolini, arte Mechanica, Anatomica, Dioptrica, nonnulla, nec vulgata, Tibi autem longo sumtuum, &

Experimentorum ſyrmate adepta, patefaciendo bear voluiſti; inter quæ ſemper memori mente gratiſſimus colam admirabilem illam tuam Encheireſin, quâ denſiſſimam quamque vaſorum ſubtiliſſimorum texturam, & materiâ antiſepticâ, cito lapideæ inſtar induреſcenti, ubique continuâ & æquabiliter ſparſâ, eleganter adimples, & eorundem, nec non Inſectorum, partes tenuiſſimas Microſcopiis, Tui etiam Artificii, quibus paria ſeſe terere non poſſe candide fatentur artis Primarii, admirabili digitorum agilitate adaptas.

Tuum autem illud Exemplum, & aliorum Laudatiſſimorum Juvenum Amicitiam, atque Favorem, mihi conciliavit. Interque eos, vel Fratris tui germani, nec non Iſtius, cujus Carmen ad me miſſum ſimul cum Epiſtolâ comite, poſt hæſitationem ſatis longam & moleſtam, (dum hinc vetat pudor, & tenuitatis meæ conſcientia, illinc jubet, ſub ſpe mea, parabilis nimiorum Encomiorum, ex more per Academias ſatis vulgato, venia, & Optimi Juvenis ſeria voluntas) huic Diſſertationi ſubjungo, non ut demonſtrem quam Verè, ſed quam Benevolè, cecinerit iſta & ſcripſerit; quamvis etiam Epiſtola aliquid etiam boni inter Juniores exempli offerat in promiſſo, petitoque, mutuo Studiorum Commercio.

Habetis Publice Strictimque, Summi atque Nobiliſſimi Viri, rationes auſuum meorum præcipuas, quas ut Velitis, precor, tam Benigne excipere, quam ſincerè ego Deum T. O. M. Supplex Veneror, ut Vos in Eccleſiæ, Reipublicæ, & Bonorum Omnium Commodum, quibuſcunque Gratiæ Divinæ Documentis abunde Mactatos; diutiſſime Servet Incolumes; qui me Vobis ad omne genus Officiorum, & in perpetuum, Obſtrictiſſimum, publice profiteor

C. H. VELSE.

DIS-

DISSERTATIO
MISCELLA ANATOMICO-PRACTICA
INAUGURALIS
DE

MUTUO INTESTINORUM INGRESSU,

ET

ALIIS MACHINÆ HUMANÆ EXTRAORDINARIIS.

PROOEMIUM.

De *Themate idoneo, Gradum Doctoralem jam ambiens, quum meditarer, mox se obtulit tenuis observationum qualiumcunque fasciculus, quas pedetentim ex aliquot discissis Humanis cadaveribus in meos congesseram usus; interque eas, cum quæ spectabant* Mutuum Intestinorum Ingressum, *tum etiam quæ non nimis vulgaria subministrare videbantur Phænomena. Utrarumque nonnullas, quas cæterum neutiquam tanti facere ausus fuissem, in publicum emittere sustinui, ad hoc illudve conscribendum Academiæ legibus obstrictus. Et cui bono describerem potius multo præclariora, quam conscriberem tenuiora, ubi totus scopus versatur in specimine saltem nonnullo profectuum Academicorum dando? Dissertationis hujus proinde parte* priori *pro virili Pathologico-Medicam modo dicti* Mutui Intestinorum Ingressûs *Historiam sum tractaturus; variarum autem observationum collectionem secundæ ejusdem parti, veluti additamento prioris, dicavi.*

PARS PRIMA
DE
MUTUO INTESTINORUM INGRESSU.

§. I.

Descriptio *Mutui Ingressus Intestinorum.*

M*utuus Intestinorum Ingressus*, sive *Intra susceptio* Medicis dicitur, quum tubi *intestinalis* pars, in proximam, morbosâ causâ ampliorem factam, partem impulsa, in eâ absconditur, atque ab eâdem firmiter constringitur; instar digiti cheirothecæ in semet ipsum cum duplicatione retracti, sic per duplicationem illam intus coarctati, a semet ipso constricti, & quodammodo strangulati.

§. II.

Ejus species.

Hunc *Intestinorum* Affectum (*volvulum* communiter dictum) vocabimus, vel *Perfectum*, si, unà cum *mesenterii* sibi adhærente parte, *Intestinorum*, portio per *omnem ambitum sui*, subierit proximam; vel *Inperfectum*, si pars tantum *Dorsalis Intestinorum* proximam *Dorsalem* in se receperit, reliquâ eorundem regione, *mesenterio* annexâ, naturaliter adhucdum explanatâ.

§ III.

Ejus *improbabilitas* ex *fabrica* Intestinorum petita.

Multi, inter quos ipse *Theod. Cranen* Vir Eruditissimus, hujusque Universitatis quondam lumen præclarissimum, in *Observ. ad prax. Med. Henr. Regii l. 3. c. 30.*, dubitarunt, an exsistere queat casus, in quo *partes intestinorum proximæ se invicem ingrederentur*, *cum utraque sit alligata suo mesenterio*; & confitemur nos ultrò, quod mortalium nullus, mirificam eorum cum *mesenterio* cohæsionem, nec non eorundem lubricitatem ac glabritiem summam, uti & tunicæ *muscularis* eorum fabricam, quo usque hactenus cognita est, legitimè perpendens, *a priori* ejusmodi affectum possit concipere; imo quod contra eidem exinde haud levis momenti rationes suggerantur, quæ dari talem casum non posse omninò videantur evincere.

§. IV.

§. IV.

Quin, nobis ipsis cadáverum inteſtina, jam *flaccida*, tractantibus, inque iis morboſam hanc *implicationem* imitari ſatagentibus, ſuperſtes *inteſtinorum* oleoſa humiditas, itemque *meſenterii* craſſities, magno fuerunt impedimento, inque cauſa, ut illa, manuum noſtrarum ope in iiſdem jam pro ducta, *implicatio*, vel ſponte, vel leviſſimo tractu, reduceretur atque evaneſceret. In brutorum vero, ſpirantium adhuc, eductâ hujus fiſtulæ extra abdomen portione, prorſus incaſſum idem tentavimus, quum obſtaculis prioribus, fibrarum, digitis nunc irritatarum, actio *oſcillatoria* ſuperveniens, adeo arctè portionem dictam undique ſtrinxerit, ut ne plicas quidem in ipſa; nedum *partis intra partem immerſionem*, formare potuerimus. Eadem Experimentis captis confirmata.

§. V.

At, quemadmodum ex infinitis, quæ ἀδύνατα eſſe antea, ex intellectâ, quoad fieri poterat, noſtri corporis fabricâ, demonſtraſſe viſi nobis fueramus, quæque in corpore noſtro fieri tamen omni exceptione majoribus quotidie phænomenis docemur, conſtat facultates duntaxat quaſdam, nequaquam verò omnes, intimæ domicilii noſtri naturæ cognitas nobis haberi, ita nobis *Affectûs*, de quo in hoc themate ſermo fiet, vera præſentia eandem cognitionis noſtræ pauperiem pulcherrimè patefaciet. Sed Eadem deſtruitur præſentiâ verâ mali ipſius.

§. VI.

Iſtum etenim nonnunquam corpus humanum affligere, teſtantur Obſervatores quam plurimi, & fide digniſſimi. Celebris *Ruyſchius* immo in *Theſ.* X. *n.* 62. *familiariſſimum & multo frequentius, quàm creditum antea fuerat, contingentem* pronuntiavit, cum quam plurima, imo quatuor (in *adv.* Mali hujus frequentia.

A 2 *Dec.*

Dec. 3. *p.* 17.) successive cultro subjecerit cadavera, in quibus omnibus illum re ipsa invenerit. Et multos utique quotidie nostris in civitatibus ex *depravata hacce intestinorum structura*, infantes præsertim, succumbere, vel inde colligere possumus, quod ex mediocri cadaverum, quæ in usus proprios dissecare felicissima hactenus mihi fuit opportunitas, numero, infantilia jam sex variæ ætatis, (quæ tamen non ultra quinquennium excedebat) & unum etiam adultum, eandem mihi comprobatam dederint labem

Quin, quod mireris, refert *Olaus Borrichius*, Medicum quendam ex *Jamaica* reversum, narrasse, malum hoc ibidem, ut *endemium* morbum, grassari, idque ex cadaverum incisionibus sibi oculato patuisse.

Immo nec immunia ab hoc malo ipsa esse bruta, *Mich. Fontanus* in Cattho Zibetho, sive fele Zibethica, spectavit, memorante *Doctissimo Boneto.*

§. VII.

Per singula Intestina Malum hoc reperitur.

Intestinorum autem quibuslibet fere regionibus *Intra-susceptio* hæc contingere potest. In intestino enim *Jenuno* illam conspexit summus Anatomicus *Ruysch.* vid. *obs. an.* 91. *Ileum* verò intestinum creberrimam ejusdem sedem, non paucis Anatomiam Practicam exercentibus, observationes quam plurimæ, & mihi ipsi singula sex infantium corpora, indicarunt.

At & in ipsa *crassa* Ἔντερα id malum incidere posse, docuit semel in *Colo* inventum a *Ruyschio* vid *adv. Dec.* 3. p. 17. Et mihi ipsi in adulto, proceræ staturæ, vicesimo suæ septimo, vel octavo, ætatis anno denato, homine, *magnus saccus* intestini *Cæci*, ad quadruplicis digiti spatium, supra insertionem finis intestini *Ilei*, ejusdem affectionis primordia exhibuit. Quippe per mediam amplitudinem hujus *sacci* pars, ab *Ileo* remotior, illud versus depressa, se insinuaverat ad profunditatem satis notabilem intra regionem proximam, atque ab-

ab illâ arctè includebatur, dum rite explanatum manserit hujus *sacci* latus oppositum, utpote quod, *Mesocolo* adhærens, insuper cum *Peritonæo* vicino hinc inde membranaceis nexibus, præter modum densis, concreverat; connexio enim ea fortè prohibuit, ne ejus situs turbaretur. Nec est quod ab hac regulâ excipiatur, ipsum intestinum *Rectum*, hujus enim *involutionem* memorat *Bonetus* in *Sepulchr. Anat.* de *dolore ventr.* p. 270.

Imo, quod plus est, fide dignissimus *F. Hildanus* (in *Observ. Chirurg.* 61. *Cent.* 1.) affirmat, incredibiliter compositum oblatum sibi esse *Volvulum*, id est, *Intestini ingressum*, ubi *Cæcum* intestinum (per quod in sequentibus observationibus intelligit *saccum capacem*, qui sub principio *Coli*, & fine *Ilei* est) arctè contractum, *ingressum* fuerat intestinum *Ileum*, ita ut *Ileo* fisso demum eximi potuerit.

§. VIII.

Est insuper observandum, non semper *simplicem*, sed sæpius in eodem cadavere *multiplicem*, *involutionem* occurrere, sive id fiat variis in intestinis, sive (uti plerumque) in diversis ejusdem intestini plagis. Idem Malum in eodem Cadavere multiplex.

Ita *Duplicem* deprehendit *Blas. Obs. Med.* p. 3. *Obs.* 3. *Triplicem*, *Peyer* in tr. de *Gland. Int. Ex.* I. c IX. Uti & ipse in puero quadrimo, non procul a fine intestini *Ilei* in portionibus ejus *tribus* diversis, spatio lati pollicis disjunctis, observavi *totidem Volvulos*. Sed *quatuor*, vel *quinque*, *Ruyschius* in *Th. Anat.* X. *n.* 62; immo *septem* locis contigisse eosdem alii in *Ephem. Nat. Curios.* d. 2. a. viij. referunt.

§. IX.

Et admiratione summa dignum videtur, in hoc malo *intestinum* tam profundè *intrudi* in *intestinum* posse, ut *ad quatuor digitos transversos* penetraverit, teste *Peyero* tr. de *gland. intest. Ex.* I. c. IX.; & portio, quæ vix *sesquipollicem* longitu- Ejusdem Mali admiranda latitudo.

gitudine æquabat, dum *involuta* esset, post *evolutionem* duos fere *palmos* impleret, docente *Smeth. Misc.* lib. 10. p. 579.

§. X.

Malum idem & *adscensu* & *descensu* promiscue fit.

Non desunt doctissimi Viri, qui hanc fovent sententiam, in hoc affectu intestinorum plagam *superiorem* semper fere *detrudi* in proximam *inferiorem*, rariusque, si unquam, contrariam compositionem in cadaveribus obviam venisse, quemadmodum luculentum hujus rei in *Ephem. Nat. Curios.* d. 2. a. viij. experimentum invenire est, ubi *Hunerwolfius* quod *septies* in eodem intestino *ileo* idem priori modo (id est per *Descensum*) contigerit, tabulis æneis repræsentatum nobis reliquit. Verum enim vero & posteriorem speciem, frequenter, & non multo fortasse rarius, accidere magna fidelissimorum Observatorum cohors evidenter pervincere videtur; Si quidem *variationem* ejusmodi *susceptionis promiscuè* fieri, & testatur *Fr. de le Boë Sylvius*, & idem asseverat *Blasius in Obs.* & *Heerschius in Obs.* 24. & *Ephemerides Nat. Curios. ann.* I *obs.* 126. delineatione monstrant, quanquam admodum ruditer; & in intestinis, quæ potius ex animalium genere, quâm humano, desumta fuisse videntur, quum illa neutiquam ejusmodi situm in homine obtineant. Nec denique defuit nobis ipsis occasio, semel vel bis ejusdem posterioris (i. e. cum *adscensu*) *susceptionis* exemplum in cadaveribus repperire.

§. XI.

Ejusdem facilis ablatio; & coalitus.

Ad hæc de Natura *Intra-susceptionis Intestinorum* quidem est, ut pars *insinuata*, si non perquam profunde intraverit amplectentem, facillime post mortem *evolvatur*, vel ipsa levi nonnunquam eorundem contrectatione; quo fortasse evenit, ut Anatomicorum subtiliter haud satis intestina perlustrantium, nec de hoc malo prudenter rimando semper cogitantium, conspectum subterfugiat sæpius. Verumtamen

tamen Vir in praxi Feliciſſimus H. Oosterdyk Schagt, Præceptor meus ad rogum uſque ſincere venerandus, ſtudiorumque meorum Fautor benevolentiſſimus, expertus etiam in defunctis interdum fuit partium *ſe mutuo amplectentium coalitum* tenacem poſt diem ab ortu morbi tertium vel quartum jam natum fuiſſe.

§. XII.

Semper autem ἐπιχόρδιος, ſive *meſenterii*, portionem aliquam, vel largiorem, vel parciorem, in qualibet *inteſtinorum mutua immiſſione Perfecta* (§. II.) inteſtinum *involutum* ſive *intrans* ſecutam fuiſſe in cadaveribus deprehendimus; interdum & ipſam, corrugatam, atque in tuber magnum quaſi complicatam, multum oppleviſſe aream inteſtini alterum *involventis*, obſervavimus; ut adeo mirum videatur, Obſervatores, uno vel altero excepto, hujus meſeraicæ ſequelæ mentionem nullam feciſſe, nec ipſum quidem accuratiſſimum aliàs *Ruyſchium* in pulcherrima hujus inteſtinalis labis delineatione (in *Obſ. an.* fig. 74.) Hanc autem ſequelam locum minime habere, ſi tantum *Imperfecta* (§. II.) ſive *dorſi* inteſtinorum (quæ tamen multo rarior) *implicatio* contingat, unicuique ſponte patet.

***Meſenterii* pars in *Volvulo perfecto* ſemper ſimul inteſtinale cavum intrat.**

§. XIII.

Ad generationem hujus mali, huc uſque explicati, ſemper videtur requiri *inordinata ſpirituum animalium* per nervos in tunicam *inteſtinorum propriam extimam*, ſive *muſcularem*, diſtributio; quâ fit, ut faſciculus quivis fibrarum *contractilium*, multum ſubtilis hujus liquidi recipiens, validè conſtringat portionem *inteſtini* illam, in quâ ille locatur, vicinus vero minorem vim nervorum expertus, laxiorem quoque manere ſinat *inteſtini* regionem, quæ ipſum ſuſtinet. Et licet *inteſtinorum* laciniæ ſibi invicem adeo propinquæ eidem *nervo* majori ſuos *nervulos* debeant, ipſas nihilominus *inæqua-*

***Volvulorum* Geneſios fundamenta jacere videtur *irregularis* ſpirituum motus,**

inæqualiter advectos *spiritus animales* accipere posse, quodammodo innotescit, pro ut putant Physiologi, ex notâ ipsorum *nervorum* structurâ, non, instar reliquorum vasorum nostri corporis, *ramosâ*, sed tenerrimis fibrillis, ab origine suâ ex medullosо fonte cerebri ad ingressum in ipsis dicata organa usque, *eandem cavitatem* reservantibus, compositâ.

§. XIV.

qui producit *inæqualem* intestinorum *coarctationem*, sæpius in cadaveribus occurrentem.

Ipsum saltem hujus *inæqualis spirituum* influxûs effectum verùm, id est, *irregularem intestinorum* amplitudinem, Observatores non pauci enarrant, & ipsi in cadaveribus sæpissime vidimus: Quum *intestinum* hîc laxum, molle, distensile, flaccidum, illic durum, contractum, rugosum, non ulteriùs digitis coärctandum, nec liquidis esset patulum, sed massam fere referret solidam. *Irregularitatis* autem hujus vitium per totam quidem *intestinorum* longitudinem interdum alternatur, quale, uti in cadavere infantili semel mihi notare licuit; ita etiam simili, multiplici tamen magis, ratione, *intestinorum* segmenta in cuniculi vivi abdomine aperto disposita repperit, & æneis tabulis exsculpta in lucem edidit Doctiss. *Alex. Stuart* in *Tract de Motu Musculor.* t. 2. fig. 3; Etsi vermicularem motum secundum sanitatem ita, uti vir ille inde collegit, semper procedere, non satis omni ex parte probabile videatur.

§. XV.

Ex quâ *inæquali constrictione* intestina a contentis suis compactis hinc inde distenduntur in saccos.

Sed, quum *fistula intestinalis* massâ chylosâ, aut excrementitiâ, aut aëriâ, sive hæc cum esculentis & potulentis, sive vi solâ Atmosphæræ per Oesophagum depulsa fuerit, plerumque sit onusta, ab ejusmodi certè *inæquali* constrictione eorum oneris istius contingit promotio versus ampliora loca, quæ itaque inter vicinos quoslibet terminos arctiores intumescunt, &, saccorum speciem nacta, sensim ob calorem loci ab elastico aëre ulterius inflantur; quem-

quemadmodum in puellâ bienni portionem inteſtini *Coli* adeo violenter amplificatam vidi, ut referret veſicam conſtantem tunicis ob ſummam elongationem quam pellucentiſſimis, reliquo ejuſdem *inteſtini* tractu, & ſupra, & infra hunc tumorem, per ſummam contractionem extrinſecè ſulcato, & prorſus impervio.

§. XVI.

His (§§. XIII. XIV. XV.) ita contingentibus, pronam ad *mutuum inteſtini ingreſſum* viam ſterni, colligere datur ex pulcherrimo in ranâ vivente *Peyeri* experimento; ſtimulatis videlicet ejus inteſtinis, natiſque hinc per diverſa loca eorum dilatationibus, iiſque onere ſuperius memorato repletis, conſtrictionibus autem evacuatis, *arctiores* partes in ſinum *tumentium* ingreſſæ fuerunt. Vide ſis hæc fuſius apud ipſum *Peyer.* Tr. *de Gland. Int. Ex.* I. c. IX. Quâ ratione jam *volvulus* naſci poteſt.

§. XVII.

Sed ad hæc, dum, inter duos *ſpaſmoticè contractos* fines, inteſtinum a contentis tantopere expanditur, ſævi cruciatus miſerè torquent ægrum, unde ille corpus agitat, velociterque inflectit; quâ inverſione, &, quæ inde oritur, *inæquali* abdominis compreſſione, ſæpius repetitis, contingere poteſt (juxta Clariſſimi *de le Boë Sylvii* ſententiam), ut ſubinde contenta, per *relaxatum* alterutrum inteſtini *contracti* extremum, ulterius pulſa, locum oppoſito inteſtini extremo adhuc *coarctato* concedant, ſeſe in cavitatem illam, expulſis, ut dixi, contentis jam vacuam, & ſatis capacem, inſinuandi, atque ſic, ſuccedente intra breve tempus ejuſdem cavitatis conſtrictione violentâ, verum formandi *Volvulum.* Vel idem naſcitur detumeſcente ſubitò inteſtinorum parte tumente.

§. XVIII.

An pars intestini *constrictior* vi solâ *fibrarum musculariun* in *laxiorem* attrahi potest?

Restat dubium, num scilicet ipsa *fistulæ* hujus *tumultuaria*, & *vario* nisu agens in *diversas* ejusdem portiones, *systole* sola, absque modo memoratâ illâ repletione intestinorum à contentis, aut relaxatione alterius extremi antea contracti, interdum potis sit (quamquam potentia talis ex structura & actione Mechanica cum *circularium* tum *longitudinalium* fibrarum intestinalium nostro quidem judicio hactenus nequaquam sit explananda) has ipsas portiones jam *varie* coärctatas simul ita loco suo turbare, & in motus adeo contrarios ciëre, ut inde pessimus iste affectus, *intra-susceptio*, gignatur? Potem esse vix dubitare sinunt duo præprimis argumenta, *primum* consideratio compositionis *Volvulorum*, si plures uno simul in eodem cadavere deprehendantur; utpote quæ compositio nonnunquam hac ratione obtinet, ut (positis v. c. tribus parum dissitis *Volvulis*) primus factus esse inveniatur cum *descensu*, secundus contra cum *adscensu*; tertius iterum, ut primus, cum *descensu* intestini, nec non *secundo* partium intestinalium, inter quaslibet ejusmodi *Volvulos* intersitarum, tam consummata nonnunquam vacuitas, ut ne tantillum quidem (uti & id repperire mihi contigit) proprii smegmatis vel succi recondant; quemadmodum & ipse huic sententiæ jam dedisse suffragium videtur acutissimus Vir *Thom. Willisius* in *Pathol. cerebri* cap. viij.

§. XIX.

Caussæ remotiores *Intra-susceptionis*.

Huc usque naturam ac formationem proximam *mutui* intestinorum *ingressûs* pro virili explanavimus; jam *caussas* etiam *remotiores*, quæ eum producere possunt, paucis tradere animus est. Earundem autem *duplicem* classem dari, accuratissimæ summorum Virorum observationes edocuerunt.

§. XX.

§. XX.

Quarum *priores* inteſtina ipſa adgrediuntur, & ad ejuſmodi *irregularem* (quem ſuperius §. XIV. memoravi) *ſyſtolicum* ſtatum ea irritando provocant, ſive hæ eorundem capacitatem anguſtent aut oppilent, ſive ipſos eorundem nervos vellicent. Ad has præ primis referenda ſunt, *Lumbrici* numeroſi, in glomeres convoluti, atque cum *jugis valvuloſis Kerkringianis* implicati; Vaſorum *arterioſorum inflammatio gravis*, ob reſiſtentiam in *exterioribus* majorem, tumores præprimis *introrſum* extollens, & ſic canali inteſtinorum amplitudinem ſuam detrahens, atque nervos in ſtatum violentum deducens; Prægreſſis Colicâ, Leienteriâ, Cholerâ, Diarrhæâ, vel aliâ evacuatione alvinâ chronicâ, *fæces*, intempeſtivé & ſubitó adſtrictâ alvo, in corpore reſtitantes, *accumulatæ*, & *morâ acriores factæ*, nervis mole & acrimonia ſua moleſtæ; Multis rugitibus & murmuribus, magnam nimis abundantiam materiei flatulentæ intra abdomen teſtantibus, accedens *contumaciter cohibendi flatus periculoſa conſuetudo*; Denique fortaſſe *acres humores* quivis nervos inteſtinorum lædentes. Vel ipſi inteſtinali cavo inhærent.

§. XXI.

Alteram claſſem conſtituunt, quæ *totum* corporis *ſyſtema nervoſum* afficiendo, *deuteropathice* demum in inteſtina vires ſuas exſerunt. Qua ratiône puella miſerrime febri acutâ, pariterque motibus *convulſivis*, in artubus primò, mox in facie, & ſubinde in *toto corpore*, ſæpius repetitis, tandem interempta, in inteſtinorum ſuorum, nullo caeteroquin *lumbricorum* nec *acrium humorum* onere gravidorum, pluribus locis verendam hanc *duplicationem* oſtendit ſummè induſtrio viro *Th. Williſio*, vid. *Pathol. cerebr.* c. viij. Neque minus notatu dignum fuit exemplum (ex quo ſimul facilis animi pathematum *nutricis* unà cum lacte in Vel *univerſo Nervorum Syſtemate* violenter afflicto demum in inteſtina agunt.

lactentem transitus patescit) in puero, qui postquam lac *nutricis perterritæ* hausisset, sedis obstipatione, & vomitibus perpetuis (adhibitis etiam frustra *auri fulminantis* granis duobus) dirissimé interfectus, intestina *eadem labe occlusa* exhibuit indefesso Viro, *Fred. Hofmanno*, in *Med. Rat. Syst. tom.* 4. *p.* 2. *Sect.* 2. *c.* IV.

§. XXII.

Effectus Intro-susceptionis mutuæ.

Ubi autem quacunque de causâ intestinorum portio quævis ab altera *intro-tracta* fuerit, dira, intolerabilia, atque commiseratione dignissima tormenta excitantur;

1., Contentorum intestinalium remora, stagnatio, & coäcervatio; *Emphysema* omnium intestinorum & ventriculi, adeoque ventris intumescentia.

2. Canalium arteriosorum, pariter & venosorum, cum per ipsum *Volvulum*, tum per *reliquas intestinorum regiones*, disseminatorum, partim a *complicatione*, partim a *distractione* & *vellicatione* tunicarum, obturatio. Hinc influxui sanguinis a corde propulsi obstaculum, vasorum eorundem expansio, humorum ibidem congestio, & error in loca aliena; dolor lancinans, productio caloris intensi; unde humorum per reliquum circuitûs spatium motus acceleratur, ardor per universum corpus dispergitur, & id genus alia acutæ febris symptomata efficiuntur Atque adeo in malo hoc exstinctorum cadaveribus *intestina* quæcunque non tantum, sed & universus interdum *ventriculus*, inflammatione ruberrima sunt obsessa; aut jam Sphacelo hinc inde dissoluta. Quamvis & nonnunquam in cadaveribus observaverim, omnem prorsus phlegmones rubedinem, & a loco *mutuæ susceptionis* ipso, & a *reliquo intestinorum ductu*, & a *mesenterio universo*, abfuisse.

3. In initio morbi frequens dejiciendi cupiditas, & eum in finem creberrimi cum summâ molestiâ nisus, sed aut irriti, aut nonnunquam dejectionem dilutam & cruentam, at parcam, deponentes.

Deinde

Deinde sedes prorsus constipata, ita ut nec Excrementa nec spiritus infra transmittantur, & ægerrime relaxari queat alvus. Tum anxietates circa præcordia, anhelitus, laboriosa respiratio, jactationes continuæ corporis, somni vacuitas, nausea, ructus nihil juvantes, gravissimi vomitus, principio *nuper ingestorum*, & in *ventriculo* adhucdum reservatorum, mox eorum hujus jam *officinæ* & *intestinorum superiorum* virtutem *assimilatricem* expertorum, & in *Jejuni* finem, vel etiam in *Ileum* depulsorum, & colorem odoremque teterrimum jam nactorum; aut & forte *recrementorum* ex intestinis ipsis *crassis* repulsorum; *bilis* etiam *æruginosa*, aut una cum his, aut & frequenter sincera, uberiori copiâ rejicitur.

4. Quibus dum æger conflictatur, vires corporis sui magnopere labefactari & destrui sentit; & omnis earundem recuperandarum aufertur facultas, dum ejectione perpetuâ *Chyli*, atque multorum *inquilinorum* humorum, omnis tollitur nutricatus; donec tandem *Leipothymiæ*, λειποψυχίαι, &, increscente morbi violentiâ, *syncopæ*, *convulsiones*, & *singultus*, superveniunt, quæ deploratissimos omnibus suis ærumnis eripiant.

§. XXIII.

Priusquàm verò tristissimorum horum, & ipso visu horribilium effectuum historiam missam faciamus, non incongruum fore videtur nonnullorum in §. præcedenti ad num. 3. enumeratorum *causam efficientem* breviter dilucidare, quæ, in primis consistit in *motu Peristaltico intestinorum inverso*, jam *mutatâ* veluti velificatione cursum suum *sursum* inflectente. Secundùm enim naturam (ut cuilibet constat) coärctatio eorum a *pyloro ventriculi* inchoäta, *deorsum* intestinum *Rectum* versus successiue per partes progreditur, tum ad *Chyli* per *lacteas* venas distributionem, tum ut *crassiores materias* foras depellat. Sed hæc ad *superiora* ratione sequenti reflectitur. *Intestinali* nimirum *fistulâ* alicubi

Nonnullorum Effectuum causa Efficiens est Motus *Anti-peristalticus*, cujus origo,

alicubi conſtanter *clauſâ*, omnis illa materies, virtute *expultrice* ſuperiorum *inteſtinalium* partium, *deorſum* uſque ad *interjectum* ſic *obicem* protruſa, ibi accumulata, & morâ putrefacta, aut ipſo *pondere* ſuo, aut accedente jam ſibi *acrimoniâ*, perpetuo quaſi ſtimulo nervos per *fiſtulam inteſtinalem* denſiſſime diſcurrentes ad ſui excretionem ſollicitat, tamque vehementes ibidem *contractilium fibrarum* creat conſtrictiones, ut ab iiſdem, dum *inferiores* anguſtias *inteſtini* vincere non poteſt, *ſurſum* retro-pulſa extremo naturæ conatu *ſuperiores* fibras ejus violenter aperiat, atque eas ſubeat. Ab hiſce deinde fibris tantâ vi disjunctis, valida videtur exerceri reactio, quæ denuo *altius* evehit materiem hanc noxiam; hæc autem quaſcunque deinceps *canalis inteſtinalis* intraverit regiones de integro eodem modo irritans, videtur ſic ſui ipſius *regurgitationem* in ſtomachum promovere, & motus vermicularis *revolutionem retrogradam* ſic & creare & continuare.

ejus vera Exiſtentia. Dari enim re verâ motum *anti-periſtalticum* non in inteſtinis *brutorum mactatorum* modo, ſed vel in *vivorum* ſectionibus, & in *vivo homine* conſpexit Vir accuratiſſimus in obſervando *Joh. Jacob. Wepferus*, in Tract. *de Cic. aq.* c. XXIV, dum portio *inteſtinalis*, quæ ab annis nuda extra abdomen hæſerat, *ſurſum* aut *deorſum* movebatur, prout ipſe illam vel in ſuperiori vel in inferiori parte leviuſcule pungeret. Verùm enimvero illum non minus pervictum dederunt Eventus quidam inſignes, qualis, inter alios, quem modo laudatus *Wepferus* reliquit, ani avide adeo *ſuppoſitorium* arripientis, ac ſi id a manu intùs validè traheretur; quemque, mirabiliorem multô, ſubminiſtrat, a *Math. de Gradibus* memorata hiſtoria puellæ, cui *ſuppoſitorium* longum *ano* immiſſum breviſſime *vomitu* rejectum; & dum alterâ vice ſimile *ano* inditum ad Coxam filo alligaretur, immo tertium ipſi immiſſum quatuor filis fortibus retineretur, qualibet vice abruptis filis illud cum adhærentibus extremis filorum intra *inteſtina* attractum, atque etiam ex *Oeſophago* fuit rejectum. Quem, ſtuporem legentibus incutientem, caſum, cui utique fidem habuerunt

Vi-

Viri Eruditissimi *R. de Graafius* in Tract. *de Clyster* & *D. Sennertus* in *Pract. l.* 3. *p.* 2. *Sect.* 2., si quis in dubium revocet, non is saltem negabit, opinor, fidem *Galeno*, *Paræo*, ipsi *Diemerbroekio*, & aliis Viris fide dignissimis; qui aut *Clysmata*, aut *suppositorium emesi* reddita viderunt; Quibus adjiciendus est *Abelus Roscius* Med. Doct., qui in *Epist.* ad *F. Hildan.* in *Centur.* VI. *Obs.* 70. & 71. profitetur, non tantum se prius phænomenon sæpius notasse in illis, qui *herniâ incarceratâ* laborabant, sed vel in quodam, in cujus cadavere, præter *incarceratum Ramicem*, a connatâ spongiosâ mole *intestini* compressio secunda sibi conspecta fuerit.

Ejus summa Violentia.

His itaque ad animum revocatis, stupenda *motûs anti-peristaltici* violentia simul innotescit, quum ille, præter *Plexus* omnes *intestini Coli*, ejusque situm *perpendicularem*, & *gyros intestinorum gracilium* innumeros, nec non *præternaturales* eorum *angustias*, etiam superare debeat resistentiam summam, aut totam quoque pessumdare debet structuram, *Valvulæ Bauhini*; quæ liberrimum quidem digestionis residuo, omnibus fere nutritiis succis jam orbato, transitum ex *Tenuibus intestinis* concedit in *Crassa*; Verum contra est janitor severus, ne quid ex *Crassis* in *tenuia* resiliat. Atque eodem illo officio, ob summam & artificiosissimam Mechanicæ suæ structuræ simplicitatem, vel post mortem adhuc accuratissime fungitur; unde, nec aquam, nec aërem ipsum, ex *Colo intestino* trans eam in *Ileum* deferre valemus, uti id vel in Tenuium infantium Cadaveribus experti fuimus aliquoties.

Ejus propagatio in *Ventriculum*.

Ubi verò *motûs* illa *peristaltici inversio* in *intestinis* verè jam adest, videtur plerumque *omnibus* etiam *partibus ventriculi* easdem turbas inferre; quemadmodum in brutis vivis dissectis fieri *Emesin* plus simplici vice laudatus *Wepferus* animadvertit, si *ventriculi* fibræ omnes *Oesophagum versus* constringerentur. vid. Tract. *de Cic. aq.* c. viij.; quamvis & nonnunquam ea videtur, *superiori* duntaxat *Ventriculi regione* in consensum adductâ, arcum ejusdem majorem, sive *fundum sinistrum*, pacatum relinquere, quemadmodum & hoc probabile reddere videntur quædam circa vomitum

insolita phænomena, quale erat, quòd Clar. *Hofmannus* in *Med. System. Rat. Tom* 4. *sect.* 2. c. IV. sibi inde exponendum esse ratus fuit, in viro quodam *hernia* magna divexato, qui aliquoties omnia fere, quæ ante tres vel quatuor dies assumpta essent, evomuerit, intus remanentibus, quæ in prandio, tres vel quatuor ante vomitûs insultum horas, comedisset.

§. XXIV.

Effecta mox tradita sistunt morbum donatum variis nominibus, quæ & *Crassorum* & *Tenuium intestinorum* afflictionibus conveniunt.

Intelligitur itaque (ut ex diverticulo redeam in viam) ex §§. XXII. XXIII. *prolapsum intestini unius in alterum* producere *passionem* miserabilem, quæ & *Iliaca* vulgo dicitur, & vario alio labentibus sæculis insignita fuit nomine. Nomina autem illa scire lubenti fusè tradituri sunt Latinissimus *Celsus* lib 4. c. xiij., & *Galen.* lib. 6. de *loc. affect.* c 2., atque inter recentiores pluries citatus *D. Sennert. Lib.* 3. *part.* 2. *Sect.* 2., nec non *Cæl. Aurel. lib.* 3. *acut.* c. 17, ut & *Petr. Petit. in Comment.* in *Lib.* 3. *Aret. Cap.* p. 61. Ubi etymologiam eorum simul invenire est.

Nos in iis tantum animadvertendum habemus, denominationes hasce non modò *Tenuiorum*, sed etiam *Crassiorum intestinorum* affectibus competere, qui ex similibus, quam illi *Tenuiorum*, causis origine ducta, fere eosdem funestos ac *Iliacos* eventus generant. Quemadmodum enim superius §. VII. ostensum est, causam *Ilei*, id est, malum *insinuationis mutuæ*, in ipsis *Crassis* obviam venisse, ita idem, in illis sæviens, morbo etiam *Ileo* homines interemisse, docuit *Bonet. in Sepulchr. Anat.* l. 3. *Sect.* XIV. Quin ipse *Fr. Hildanus* testatur, se post *Ilei* tormina dirissima circa principium *crassiorum intestinorum* in puerorum cadaveribus ejusdem generis afflictionem quam pluries invenisse.

§. XXV.

§. XXV.

Vocem autem χορδαψὸς, uti aliorum, ita etiam Divi Hippocratis in ſcriptis, non arctiori ſenſu pro morbo *Iliaco*, ex *inteſtinorum contorſione* ſola (quam rariſſime, ſi unquam, naſci poſſe arbitramur); Sed latius pro eodem, ex *inteſtinorum præcluſionibus* aliis, vel cum, vel abſque inflammatione, generato, accipiendam eſſe judicamus. Quod ſi verum ſit, per hodiernam Experientiam labefactata aliquantum videri poteſt dignitas aphoriſmi Coï Senis, qui ſonat „ Τὰ δὲ πρὸ ἥβης οὐ „ γίνεται νοσήματα, Περιπλευμονικὰ, Πλευριτικὰ, ... , „ μὴ σύμφυτος χορδαψός. Τούτων τῶν νοσημάτων πρὸ ἥβης οὐ χρὴ „ προσδέχεσθαι γενησόμενον οὐδέν. Summi etenim Viri, *Ruyſchius*, *Peyerus*, *Hofmannus*, *Blaſius*, *Smethius*, & alii plures, dixerunt oculati teſtes, multum *infra pubertatem* infantes, ſcil. quatriduos, ſemeſtres, annuos, biennes, triennes, quadriennes, ſexennes &c. morbo *Iliaco* ex cauſâ (reliquis jam omiſſis) duntaxat vel unicâ, *mutuâ* nempe *inteſtinorum immerſione* ipſâ, *non congenitâ*, ſed quæ *paucos demum ante obitum dies* inteſtina corripuiſſet, nato, interfectos fuiſſe.

Hippocratis dictum, *Chordapſum niſi congenitum ante pubertatem non fieri*, videtur experientiæ contrarium.

§. XXVI.

Nec ipſe ingenioſiſſimus *Duretus* in *Comment.* in *Coac. Prænot.* p. 417. magnum Senem ſatis videtur defendiſſe eo, quod Morbus χορδαψὸς per productum a ſtagnatione, atque adeo putrefactione fæcum in Embryonibus, ſecundum hujus ipſius Medicinæ Parentis opinionem, *Lumbricum latum*, exinde in pueris genitus, ita σύμφυτος quoque ſive *congenitus* eſſe & dici poſſet; nam non ideo etiam *congenitæ* forent reliquæ remotiores ejuſdem morbi cauſæ, qualis vel maxime eſt expoſita hactenus *duplicata inteſtini interceptio*, quæ ſimul cum infante nata, ob ſummam neceſſitatem aperti canalis hujus, non ita diu ad menſes plures, aut etiam annos, uti modo dictum eſt, occultari poſſet, ſed brevi acutiſſimas,

Nec tutò ſatis explicaſſe Senis verba videretur ipſe Duretus.

ſuperius §. xxii. enarratas, calamitates induceret. Non fugit nos equidem nonnullos etiam caſus exſtitiſſe, ubi citra iſta horrenda effecta malum hoc diu ſatis inteſtina occupaſſe videri poterat, qualis eſt, qui invenitur in *Ephem. Natur. Curioſ. ann.* I. Obſ. 126, filiolæ videlicet, ab *ortûs ſui veſtibulo* alvo ſummè ſegni laborantis, donec ea in dentitione demum difficili *convulſa* fatis ceſſerit; Nec non, qui in iiſdem *Ephem decur.* 2 *a* viij. *obſerv.* 18 legitur, alterius infantis *abſque ullis vomitibus ſtercoraceis*, & alvo etiam *aliquatenus ſequace*, excrementa tenuiſſima, etſi difficillime, egerentis ad *vitæ terminum* uſque; Imo & tertii, quod plus eſt, qui in iiſdem *Ephem. decur.* III. *a.* II. p. III. memoratur, *perpetuâ diarrhœâ* ad *mortem* uſque diffluxiſſe. Quorum omnium tamen *inteſtina*, ſed quod notandum eſt, non *craſſa*, ſed *gracilia*, ſupradictam *interceptionem* præſentem monſtrarunt Verum enim verò non monſtrarunt ideo eam, ſævientibus modo dictis phænomenis, plerumque vitio *craſſorum* potius, quam *Tenuium*, inteſtinorum adſcribendis, jam præſentem, aut ab *ipſa etiam nativitate* in puerulis hiſce jam *genitam* fuiſſe, & non demum ſub *agone mortis*, aut in *convulſivis concuſſionibus* corporis natam; quorum poſterius multa argumenta adſtruere potius videntur.

§. XXVII.

Diagnoſis *Intraſuſceptionis Inteſtinorum* ambigua.

Quum autem *affectus Iliacus* citra hanc *inteſtinorum involutionem*, frequenter etiam, uti modo ſubindicabam, a quamplurimis aliis, & indole equidem admodum diſcrepantibus, quin & ſeſe invicem ſæpe concomitantibus cauſis proveniat, ſummâ induſtriâ in quolibet caſu oblato inquirendum erit in ejus originem. Adeoque σημειωτικῆ hîc, ſi ullidi, conſummata in fortunatè curaturo, Dogmatico Medico poſtulatur notitia. Verum hoc opus, hîc labor. Competentia enim, & propria, ſigna, ejusmodi *inteſtinorum involutionem* ab omni alio eorundem malo, *Ileum* etiam producere apto, *certo* diſcernentia, repperire & tradere ſatagenti, dubio pro-

cul

cui ſtatim innoteſcet deploranda Medicæ Scientiæ in his egeſtas. Etenim qui *involutionis*, ſæpius dictæ, cauſas omnes, & ſymptomata quæcunque ſuperius §§ XIX ad XXIV. tradita, exquiſitè ſcrutatur, qui ad amuſſim ſeorſum ſingula ponderat, qui & confert deinde inter ſe univerſa, non ultra, quam *probabiliter*, Eam adeſſe, affirmaverit. Solatium interim *duplex* hanc artis inopiam hîc haud parum emollit, *primum* quod ejus in *Ileo* laborantibus præſentis *ſuſpicionem*, dicta ratione comparatam, haud raro eventus per cadaverum, immo vel vivorum (ut in curatione infra patebit) hominum, inciſiones notati, Medicinam facientibus *confirmatam* dederint atque *certam*: *Alterum*, quod propemodum cunctæ, quibuscum forſan *involutio* a Perito confunderetur, *Ilei* cauſæ, fere iiſdem, quibus illa, remediis, non impunè duntaxat, verum & ſecundo ſæpius ſucceſſu tentari poſſint, ut adeo error hic ſubnatus minus quam alibi ſit noxius. Sedem tamen cujuſcunque cauſæ hujus morbi; num ſcilicet in *Tenuibus*, an in *Amplis Inteſtinis* illa reſideat, ex loco doloris, & tumoris, nec non ex ſpatio intervallorum inter quoſlibet vomitus, atque ex inſpectis ipſis rejectionibus, ſufficienter illuceſcere cum Multis docet laude digniſſimus D. *Sennertus*.

§. XXVIII.

Ea verò mali ſedes ſi recte diſtingui poſſit, etiam *Prognoſis*, quam in hoc morbo, ex effectibus ſuprà fuſè enarratis, ſemper amaram eſſe, eruere facilè poſſumus, exinde immutabitur; *prægrandis* enim *craſſorum* levior erit, quàm *tenuiorum* inteſtinorum *mitis* affectio; in *poſteriori* enim caſu omnis nutricatio tollitur, & quorumcunque applicandorum remediorum magis reſtringitur occaſio. Si verò tubi inteſtinalis pars *inferior ſuperiorem* amplexa fuerit, aut *involventis* cum *involuta* portione concretio jam exiſtat, ferme occaſio illa tota tollitur, & omnis medela non fruſtra duntaxat, verum etiam cum detrimento adhiberi videtur. Interim, quoniam Prognoſis.

 tunc

tunc communiter, ex ipſo genio mali, certò pereundum eſt ægris, præſtabit anceps remedium explorare, quâm ipſos, ſine ulla ſolatii ſpecie, in miſeriis ſuis deſperantes relinquere.

§. XXIX.

Indicationes.

Ob ſævitiem itaque mali ſummam, quam primum, & veluti feſtinanter, ejus ablatio molienda venit; hinc indicationes ſeqq. Sibi proponat Curaturus;

1. *Viribus vitæ* (ut in omni morbo) conſulendum.
2. *Remotas cauſas* corrigendas, fugandas.
3. *Alvi exonerationem* reſtituendam.
4. *Motûs Periſtaltici inteſtinorum inverſionem* emendandam.
5. *Symptomata* reliqua graviſſima lenienda, auferenda.
6. *Inteſtina* cito vindicanda *parte incarcerata.*

Harum tantum tres, videlicet tertiam, quartam, & ſextam, ceu directè huc ſpectantes, unà explicabimus, reliquis, ut generalioribus, brevitatis cauſâ omiſſis.

§. XXX.

De *Enematibus* & *ſuppoſitoriis.*

Si anus itaque adſtrictiſſimus introïtui Siphonis obeſt, prius fovendus & relaxandus venit Emollientibus, Oleoſis, Unguentis, vel Linimentis. Tum Enemata primum blanda, lubricantia, aquoſa, ſæpius ſunt immittenda; Mox hiſce parum proficientibus, adjicienda repetitis vicibus ſunt acriora, ſtimulum inferentia, ac *motum inteſtinorum deorſum* dirigentia; uti acrius purgantes, *radices*, *folia*, *ſalia neutra*, *ſucca*, & *gummata* &c. Nonnunquam & ſuppoſitoria aliquantum ſtimulantia interponi poſſunt.

§. XXXI.

De injectione *fumi Tabaci.*

Fumus Nicotianæ ex tubulo inverſo, vel aliâ machinâ, in nunquam ſatis laudando opere chirurgico *L. Heyſteri* pag. 1100. deſcriptâ, & Tab. 34. fig. 13. delineatâ, in ſedem vali-

diſſimè propulſus, a nonnullis, conſilio Egregii *Th. Sydenhami*, & Clariſſimi *Dekkeri* Academiæ hujus quondam Profeſſoris, obtemperantibus, omnium præſentiſſimus clyſter habetur: a quibus ſtat & ipſe Candidiſſimus *L. Heyſterus*, qui in *herniâ incarceratâ* diriſſime diſcrutiatis, & morti jam proximis, tam promtos & ſalutiferos hujus clyſteris, ex *acerrimo* equidem *Tabaco* parati, effectus ipſe obſervavit, ut beneficio illius nunquam ad ſcalpellum illo in morbo accedere ipſi opus fuerit, quemadmodum ipſe in eodem *op. chirurg.* teſtatur pag. 807. At tamen ab aliis ob peſſima alia ſæpe inde creata mala Nicotianum illud clyſterum ceu periculo plenum deſpicitur & repudiatur.

§. XXXII.

Si exiſtimemus fæces ſolidiores ſimul *fiſtulam inteſtinalem* obſidere, vel acria eam infeſtare, Diluentia, Attenuantia Temperantia, Lubricitatemque addentia, Decocta vel Infuſiones, aut Olea preſſa, largâ copiâ ſunt ingurgitanda. De *Diluentibus* & *lubricantibus*.

§. XXXIII.

Perſeverante morbo ſtatim valide purgantia, *Hydragoga* dicta & *Melanagoga*, propinanda & per *Epicraſin* exhibenda, quæ *inteſtina* ad motum naturalem verſus *inferiora* diſponant, & *incluſam* eorundem regionem *carceribus* ſolvant. Atque idem tentandum eſt in tenellis infantibus æque quam in adultis, & donec alvi fiat exoneratio reiterandum, ex conſilio expertiſſimi *Ruyſchii*, qui præſertim inculcat *Cathartica* ratione virium in qualibet ætate ſatis acria requiri. Monendum interim venit, acria & vellicantia quælibet circumſpecte eſſe concedenda, ubi ſimul phlegmone in inteſtinis ſævit. De *purgantibus*.

§. XXXIV.

Desistenda *emesi.*

Si *Vomitus* pertinaciter repugnat Medicaminum assumtioni, *Anodynis*, vel & *Narcoticis* sopor ad tempus inducendus est furibundis fibris *oscillatoriis*, quæ ad hanc excretionem coöperantur. Aut post devoratum purgans, dictitante sæpius laudato *Ruyschio*, aliquantum *spiritûs vini* ægro, quod is in ore detineat, exhibendum. Quod idem in his, & similibus omnibus casibus maximo itidem usui erit, si id nauseosi ingratissimique saporis quodcunque remedium, v. g. *oleum lini*, in œsophagum depellendum prægressum fuerit. Præterea Regioni *Epigastricæ Fomenta* vel *Epithemata* ex *stomachicis* penetrantibus, *spirituosis*, *aromaticis*, aut & *anodynis* applicanda calide.

§. XXXV.

De *pondorosioribus* corporibus deglutiendis.

Alvo adstrictissimâ, discruciatibus sævis, & Emesi, perseverantibus, ad remedia minus usitata, sed his in casibus sæpius comprobata, demum, vel & maturius, descendendum, quæ *pondere* suo in *intestina* ex *ventriculo* subito impacta eorundem *repulsum* invertant, membranas *contractas* expandant, *duplicatas* extricent, nec non *obices quoscunque* depellant.

§. XXXVI.

1mo de glandibus metallicis.

Huic autem scopo inserviunt *Glandes ponderosæ* e metallo, *plumbeæ*, *argenteæ*, vel *aureæ*, quas, ut simul stimulus adsit, alii confecerunt ex *Regulo antimonii*, alii & ipsas *plumbeas mercurio vivo* incrustarunt. Cujus auxilii in desperatissimis casibus, ubi quodcunque fere remediorum genus incassum adhibitum fuerat, visi sunt sæpius exoptatissimi eventus. *Pondus* autem earum sit plerumque non minus quàm vel *unciæ* dimidiæ vel integræ, quum observatum fuerit,

fuerit, ex variæ magnitudinis in tali morbo deglutitis globis, ponderofiffimum, etfi ultimus omnium adfumtus, & in ventriculum depulfus fuiffet, omnium tamen promptiffime fuperatis refiftentiis ano egreffum fuiffe, remoratis adhuc dum intra abdomen levioribus.

§. XXXVII.

Omnibus tamen his *glandibus*, ceu majoris tarditatis moleculis, multi in arte Celeberrimi Viri longe præferunt largum *Hydrargyri* potum. Quippe qui, ob mobilitatem fummam, & fummum poft aurum omnium cognitorum corporum pondus, expeditius *ventriculum* videatur & *inteftina* permeare verfus locum *inteftinorum* gravi illa *anguftiarum* labe laborantem; inchoare harum quarumcunque apertionem; atque reliquam hujus canalis congeriem, in motum & fitum *naturalem* reftituere. 20. De ipfo mercurio vivo.

§. XXXVIII.

Quantitas ejus ad *unc.* ij, iv, ℔ß vel integram ipfam determinanda venit. Innoxius enim femper fuit caute exhibiti *Argenti* illius *Vivi* in *primas digeftionis vias* ingreffus, ut &, nifi *inteftinale vitium* nimium obftaret contumaciter, ex iifdem felix femper reditus. Id quod expertus Centurio ille, qui, narrante *V. d. Wiele*, cum a Principe in media compotatione rifum captante infcius femilibram *Mercurii Vivi* in capaci poculo vini pleno ingurgitandam accepiffet, illudque ἀμυστικῶς uno hauftu heroico evacuaffet, præfentibus multis Convivis, adhucdum fere bibens, nec tempus fecedendi habens, in cachinnos omnibus effufis, affumtum pondus largiffimo cum pridianæ cœnæ fœnore innoxium ano reddidit. *Blanditiem* autem hanc *Mercurii Vivi* in ipfis brutis demonftrat experimentum doctiff. *Wepferi* in *tract.* de *Cic. aq. cap.* 22. inveniundum. Et fummam ejufdem, fæpius fpectatam, *Efficaciam motum periftalticum* inteftinorum *inver-* Ejus quantitas adhibenda; blanditics fumma; ut & efficacia potens.

fum

ſum in *ſanas* conditiones revocandi, eorundemque præcluſiones, licet a cauſa externa ortas, ampliandi, firmabit incredibilis fere caſus, ab expertiſſimo Viro F *Hofmanno* in *Med. Rat. Syſth. tom.* 4. *Sect.* ij. c. IV. de fœminâ *hernioſâ* relatus.

§. XXXIX.

Immerito *venenum* ille a *Dioſcoride* & *Plinio* appellatur.

Quam ob cauſam præcipitanter nimium viſus eſt deſcribere deleterias hujus metalli vires *Dioſcorides* in lib. V. c. 70. & in lib. VI. c. XXVIII. quaſi illud epotum, inſtar *Lithargyrii*, torminibus intenſiſſimis ventriculum & inteſtina exederet, aut pondere ſuo laceraret. Similiter immerito ipſum *veneni rerum omnium* nomine infamavit *Plinius* in Hiſt Nat. lib XXXIII. c. VI. Exempla enim proſtare ipſius vel ad libras uſque citra ærumnas deglutiti, inſuper memorat *Ambroſ. Paræus.* lib. 21. de *venen.* c. 46.

§. XL.

Nec *Frigore intenſiſſimo* Coagulum ſanguinis funeſtum infert ubique;

Parum etiam doctrinæ Phyſicæ conſentaneum videtur quod alii tantam malorum catervam, *univerſi* ſcilicet *ſanguinis coagulum*, deducere velint ex *ſummo Mercurii Vivi frigore*, quaſi ille *decies quater* aquam *gravitate ſpecifica* antecedens, itidem *frigoris gradibus totidem* ipſâ acrior foret. Docuerunt nimirum (uti hodie palam eſt) *Thermoſcopiorum* fideliſſimæ monelæ, omnia corporum genera cujuſcunque denſitatis, commiſſa ſatis diu eidem temperiei caloris communis, nunquam habere diverſitatem ullam caloris vel ignis, ullo reſpectu, modo æqualia volumine fuerint. Quamvis interim corporum denſitas, particularumque ea conſtituentium cohæſio, diſcrepans varie, diverſitatem nonnunquam ſiſtat in velocitate, qua, applicatis ſibi invicem varii caloris corporibus, cum minus calido corpori ignis copia adjicicitur, tum exceſſus caloris in calidiori diminuitur. Modo dixi non *ſemper*, ſed tantum *nonnunquam* diverſitatem

tem in hisce produci a varietate corporum modo memorata, quibusdam enim sub conditionibus inde nulla phænomena notabilia excitantur. Quod utique in ipso hoc metallo summa celebris *Fahrenheitii* industria detexit; illud enim variæ densitatis corpora se ipso calidiora ambiens, eorum *nonnulla*, fortasse pro ratione excedentis gravitatis, *decies quater ocyus* aquâ, *alia* vero ipsâ aquâ *tardius multo & debilius* ad inferiorem gradum caloris redegit. Uti hæc, lectu jucundissima, ut & admiranda, exactissime descripta habemus a Viro Summo *Hermanno Boerhavio* in *Chem. Tom.* 1. *tract. de Igne. Exp.* xx. *Coroll.* 10. & seqq. A cujus docto ore, donec ultimum ad suos Discipulos in Scholâ privatâ, angustiâ jam præcordiorum haud levi, alloquium acerbo hocce instantis fati prognostico clauderet, *vix crediderim, Domini, pulmones amplius suffecturos, valete!*, me pependisse, cujusque salutaribus præceptis privatim etiam, & pro eâ, quâ parentem meum Vir Maximus dudum foverat, amicitiâ fidelissimis ad moderandam totam studiorum meorum rationem (quod præfiscine dixerim) me usum fuisse, tamdiu lætabor, quamdiu mens sana erit in corpore sano.

§. XLI.

Unde profecto colligere datur, *mercurii vivi* usum non universim esse vituperandum, nec *summum ejus frigus* accusandum, ob temerariam adeoque lethalem applicationem ejus nonnunquam visam in *febribus ardentissimis*, ubi ab ejus usu sanguis in cadaveribus congrumatus inveniebatur. Cujus exempla *Ramazinus* in tract. de *morbis artif.* cap 2. ex *Borrichio*; & *Mathiolus in Dioscorid.* lib. 6. c. 28 ex *conciliatore Petro Aponensi*, tradiderunt; Erroribus enim in *rebus non naturalibus* (quos in illis casibus ægri isti simul cum *hydrargyri* potu commisisse referuntur) si vel tantum modo gelidæ aquæ nimis profusus haustus sociaretur, ab illis qui itidem *causo* detinentur, nonne & iis ab hoc gelido potu vasa constringente, humores condensante, & a reliquis

Licet in *febribus acutissimis* hæc mala generaverit, incaute propinatus.

aëris injuriis inductum iri eosdem, quales mox ab *argento vivo*, mortiferos eventus præsagiret multarum tristissimarum, quæ inde visæ sunt, historiarum memoris?

§. XLII.

Methodus eum exhibendi.

Si igitur usus hujus metalli necessarius judicatur, illud lotum, & poris alutæ egressum, prudentissimè jungi potest cum oleis *amygd. dulc.* rec., *Rapar.*, *Olivar.*, *Lini*, vel cum *Mucilagineis* decoctis, aut cum *jusculo carnium* pingui, calidis, & id sic oblatum ob densitatem suam summam constantius calorem suum servabit quibuscunque aliis liquoribus notis.

Ejus autem post assumtionem æger deinceps aliquamdiu in latere dextro decumbat, ut pronior sit ejus in *intestina* transitus; post hæc, si vires ægri id concedant, levem ambulationem aut vectionem instituat, ut metallum labile citius iter suum conficiat; Atque iisdem sub cautelis *glandes* majores §. xxxvj., si *mercurio* eas forsan quispiam præferat, exhiberi possunt.

§. XLIII.

Idem ingredi Potest vasorum *lacteorum* oscula.

Quod si hæc remedia *vias Digestionis primas* iterum aperuerint, & alvum exoneraverint, inde Enematibus Emollientibus, & Eccoproticis, similibusque, insistendum erit. Et licet forte diutius *Mercurii Vivi* particulæ intestinis inhæreant, non inde tantum discriminis metuendum est; notavit enim Clar. *F. Hofmannus* datam dimidiatam libram ejus, non ante diem quartum decimum, partitis quotidie vicibus, alvo exclusam fuisse, attamen sine noxa. Ne nimium tamen hîc securi exsultemus, in totum negando *aquam* hanc *siccam* vasorum *lacteorum* orificia nunquam intrare posse, vetat experientia Incomparabilis *H. Boerhavii.* Ille enim (dum lectionibus in Nosocomio publico hujus Civitatis restaurandis felicem administrationem praxeos clinicæ præmitteret), auditoribus suis communicavit observasse se puellam ex *mercu-*

mercurio crudo, in vermium necem præſcripto, in febrim putridam, fœtorem animæ, & ulcerationes gingivarum incidiſſe.

§. XLIV.

Nimis tamen fortaſſe meticuloſè monet *Bonetus* in *Sepulchr. Anat.* l. 3. ſ. XIV., ne jam deglutito *aureo* globo, nec ſecedenti, ſuperadjiciatur *Hydrargyri* hauſtus; quia duo illa corpora veluti ſe mutuò ſint detentura ſummo cum ægri diſcrimine. Videretur enim ad ſummum factum iri ex utroque *amalgama* & id quidem *graviſſimum*; qua de re etiam *Dioſcor. lib.* v. c. 70. dixit, *Mercurii* potui mirabile ferre auxilium *auri* limati ſcobem, ſive ramentum quam tenuiſſimum, epotum.

4. *Aureo* globo deglutito *Mercurii* adjectio non videtur pernicioſa.

§. XLV.

Topicum, ſed ultimum, remedium, quod jam *Hippocrates in libr.* 3. *de morbis* collaudaverat, *Follem* videlicet *fabrilem* ano adaptandum, & flatum eô in ventrem immittendum, qui *anguſtata ab inflammatione inteſtina*, dilatet, *Riverius* in *convolutionibus* itidem & *contorſionibus* inteſtinorum commendat ob feliciſſimos ejus effectus; & ipſe *Trallianus* id uſurpare conſuevit; verum, illudne *in inteſtinorum involutione* ſive *mutuo ingreſſu* æque bene cederet, haud æque certo patet.

An flatus follе fabrili impellendus ſit in anum?

§. XLVI.

Magnam verò adjicit Egregius Barbette, loco dolenti imponendam ſugentem (vulgo *ventoſam*) *cucurbitam*, at ſæpius removendam, atque iterum renovandam. De cujus ſucceſſu parum ſperandum videtur, ſi *ſuſceptio inteſtini* inter alia *inteſtina* profunde tecta vel ſepulta hæreat.

An cucurbita ſugens efficax ſit?

§. XLVII.

Suadetur ut ex abdomine intestina educantur & explicetur *volvulus*.

Omnium autem ex arte subministratorum auxiliorum frustra periculo facto, ægrotantibusque palam ad æternum somnum veloci gradu properantibus, quidam, præeunte consilio nostri *Latini Hippocratis*, satius rati in certissimo discrimine anceps quàm nullum remedium experiri, eo devenerunt, ut circa locum maximè tumentem atque obstructum (qui interdum innotescit ex eo, quod homines afflicti quæcunque ingesta *deorsum* ferri per *intestina* ad aliquam eorum plagam usque, sed inde *tumultuose regurgitare*, ipsi sat distincte persentiscant) *apertionem* suadeant *ventris*, & *intestinorum*, quantum sufficit, *eductionem*, ut *extricetur* ita artifice manu eorum *mutuus amplexus*.

§. XLVIII.

Quæ operatio molestissima est.

At violentus *intestinorum* ex abdominali vulnere egressus, præsertim cum omnia perquam tument: promtaque eorum eductorum & solita, ab ambiente atmosphærâ, immutatio (etsi interdum absque labe per menses, immo à *mesenterio* & *vasis suis* soluta, propenderint, quales qui legantur & relegantur dignissimi casus habentur in *Smeth. misc. obs. lib.* x. 1590. & in *Eph N. C. a.* v. *p.* 224); ut & difficillimus eorundem in capsam suam reditus; nec non eorundem *partium vitiose positarum* non adeo prompte detegendum latibulum, & interdum occurrens concretio; *operationem* illam, laboriosissimam, & fere semper mortiferam, annuntiant.

Insignia tamen dantur exempla felicissimi successus Ejusdem.

§. XLIX.

Luculentum tamen exemplum admodum secundi *operationis* ejusdem eventus, vide sis apud *Bonetum* in *Sepulchr. an.* tom. 2. p. 228. Ubi Chirurgus juvenis castra diu secutus, cum magna fiducia sanationem miserrimæ hoc mor-

bo

bo laboranti *ab operatione* pollicitus, voto suo refertur & ægræ eximiè satisfecisse. Nec minus fortunate eandem, se juvene, celebratam fuisse a magno Præceptore suo, affirmanti facile credes candidissimo atque omni fide dignissimo Viro *H. Oosterdykio-Schagt.* Quum nimirum fœmina quinquagenaria, admodum truculentis hujus morbi symptomatis defessa, a nullo remedio *Enematum*, *Fomentorum*, *Cataplasmatum*, & *cucurbitarum magnarum ventosarum* abdominis, a celeberrimo *Nukkio* successive applicatorum, levamen ullum cepisset; Ille, in praxi felicissimus, suspicatus *intestinorum mutuum amplexum* subesse, author fuit, ut Chirurgus dexterrimus, in latere sinistro, quatuor digitos transversos ab *umbilico*, obliquè versus inferiora simul & posteriora facto abdominis hiatu, *intestina*, (statim absque ullâ morâ lacte tepido fovenda) protraheret, quæreret locum *involutum*, eumque lente evolveret, mox omnia *intestina* reponeret, & tandem vulnus abdominis consueret. Quod consilium dictum factum adeo bene cessit huic, fere jam morienti, mulieri, ut eductis *intestinis*, &, bonâ fortunâ, subitò *eorum immersione*, omnium malorum matre, repertâ, inflammatâ necdum, nec coalitâ, & post olei multi inunctionem diductâ; atque postremo, post eorum refusionem secundum artem, gastroraphiâ ex voto absolutâ; primum quidem Enemata Emollientia alvum denuò aperuerint, postea vero vires restaurati corporis ipsæ sponte suâ apertam illam servaverint, eo effectu, ut Illa ex Orci faucibus veluti erepta, brevi perfectè sanata, & ultra 20. deinceps annos superstes, fuerit.

§. L.

Intestina reducta, *concussu corporis*, sed vel *sponte*, in propria loca disponuntur.

Quod si post *intestinorum* reductionem in abdomen, eorundem *contorsio* aut *depravata positura* metuatur; Jubente *C. Celso*, æger leniter concutiendus est, quo per se singula *intestina* in suas sedes reducantur, & in hisce considant. Quin, quod eorum partes, si quæ forsan a situ commodo, dum repo-

reponuntur, aberrent, facultate solâ corporis ipsius, in propria loculamenta sponte regrediantur, ipse credere haud dubitavi, ex quo viventium Brutorum incisorum intestina educta, omnivariâ ratione in *contrarios gyros* a me flexa, & *contorta*, tumque hac, quousque id præstari potuit, *præternaturali* positurâ rursus per vulnus in abdomen intrusa, nullam notabilem Functionibus *Naturalibus* eorum animalium, brevi omnia sua constanter iterum peragentium ut prius, labem intulisse mirabundus animadverti.

PARS SECUNDA.

DE

ALIIS MACHINAE HUMANAE EXTRAORDINARIIS.

OBSERVATIO ANATOMICA PRIMA.

In cadavere Viri robustissimi, valde musculosi, admodum proceri, ætatis anno 27° vel 28° denati, & ut ex colore, torositateque totius corporis, nec non contentis crassioribus stomachi videbatur, modicâ sanitate exstincti, præter *Volvulum*, quem in ipsa Dissertatione §. VII. attuli, sequentia mihi occurrerunt notanda

1. Extrinsecus nullibi vitium, at Thorax latissimus & tumens. Integumenta autem communia in latere dextro à *Pectorali* musculo removenti, mox obvius odor, non ingratus primò, & quasi recentibus *Liquiritiæ* radicibus proprius, sed sensim ingravescens, & tandem nauseosus. Membrana *Adiposa* hîc, & super ipsis abdominis musculis aquis quodammodo turgida.

Multi Musculi concreverunt. 2. *Pectoralis* porro Musculus ipse extrinsecus sanissimus, intrinsecus arctissime cum cartilagineis partibus costarum *verarum*, & musculis *Intercostalibus* ipsis connatus. Immò

Immo in quibusdam locis omnes hi musculi, in se invicem valide compressi, & una cum induratâ membranâ *Pleurâ* in unam scirrhosam duritiem versi. Musculus *subclavius* itidem in ligamentum quasi conversus. Pinguedo, nec non glandulæ prope axillam, induratæ.

3. Mox, ubi leviter vulneraveram *Pleuram* membranam magno impetu e Thorace liquor subgryseï coloris, & odoris, qualem jam ante subolfeceram. Stylo in hanc cavitatem dextram Thoracis demisso nullum Pulmonis dextri vestigium obviam, sed copia ejusdem liquoris, quem exinde ad libras 12 eduxi. Hic spissitudine, ac homogeneitate, atque odore ab *Ichore* diversus; Pure autem bono magis candicans & fluidus. Thoracis Cavitas dextra *Pulmone vacua*; *liquore candido plena*.

Prius quam Thoracem discinderem, aliquot intervalla costarum *verarum* musculis *Intercostalibus* exui, ut Viscerum ejus Cavitatis positura rectè innotesceret. Ibi Pulmo *dexter* ex loculo suo prorsus extrusus in *sinistram* cavitatem Thoracis; margo autem ejus *anterior* uti *sterno* proximisque cartilagineis portionibus costarum dextrarum, ita & margo ejus *posterior* eminentibus corporibus vertebrarum *Dorsi*, firmissime accreverat; & inter hos terminos latus ejus dextrum applanatum atque tensum. Pulmo *dexter* in *sinistrum* cavum Thoracis adactus.

In aperti denique Thoracis camerâ *lævâ* Pulmo proinde *dexter* & *sinister*, ut & *Cor* cum suis vasis arctè compressa, alluente simul magnâ copiâ lymphæ subrubellæ: camera vero *dextra* pulmone suo orbata, &, ut dixi, lactei coloris liquore repleta.

Pleura membrana dextra in quibusdam locis macerata & dissoluta, in aliis dura & ad minimum decies incrustata; qualis Involucrorum præternaturalis crassities etiam in Empyematibus & Pulmonalibus Vomicis haud infrequens est; sed in sinistro *sacco* membranæ ejusdem conspicua valida phlegmone. Pleraque viscera Thoracis vitiata.

Glandula *Thymus* pro ratione ætatis extra ordinem tumens; sed omnino scirrhosa.

Pulmo-

Pulmonis dextri moles multo minor quidem, quam illa *sinistri*; tres tamen ejusdem *Lobi* singuli superstes, quorum externa quidem tunica spissa & callosa verum ubique continua, nullibi perforata; quin ipsa eorum substantia modice sana nullis contaminata *Vomicis*, at parumper compacta. *Pulmo* proinde hicce nequaquam in causâ effusi intra Thoracem liquoris.

Pulmo sinister summopere, sanguiferis vasis obstructis, extrinsecus rubes. *Pericardium* mole suâ, duritie, nec non crassitie membranæ suæ, perquam immutatum.

Viscera abdominis. 5. Ex patefacto, post hæc in Thorace visa, abdomine multus sanguinolentæ lymphæ profluxus. *Omentum* ibi, inter *Colon* intestinum & *Ventriculum* convolutum, sed tamen propagine quadam *Peritonæo* infra *Lienem* firmiter adglutinatum.

In *intestinis tenuibus*, & præprimis quidem in *Jejuno*, spectaculum texturæ vasorum sanguine turgentium, quasi arte intide repletorum. In intestino *Cæco Vulvulus*, quem superius in *Dissert.* explanavi.

Ventriculus turgidus liquore coloris cinerei, & frustis casei semine cumini conditi, medium fere digitum longitudine adæquantibus; quæ quandoquidem leviter tantum macerata, dubio procul brevi ante mortem devorata, signum dabant hominis non adeo diu, aut certe non adeo graviter, ægri.

Vasa LacteaChylo turgentia. 6. Ex *Intestinorum tenuium* lateribus, ut & ex eorundem *dorso* etsi obscurius, jucundissimus nobis conspectus prodeuntium vasorum *Latheorum Chylo* spissiori refertorum; quorum alia secundum vasa *sanguinea*, alia vero ab eorundem directione seorsum, & vario flexu, proserpebant versus *Mesenterium*, &, inter ejus *Duplicaturum* pergendo, in truncos majores successive coëuntia, tandem *Glandulas* ejus *Vagas* ingressa, pulcherrime etiam easdem ambire & coronare cernebantur.

Numerus autem, nec Cavitas, horum Vasorum ubique æqualis, sed ea circa medium *Intestinum Jejunum*, omnium, uti capacissima, sic & numerosissima. Per *illum* vero *intestinum*

&

& pauciora & arctiora. At & ex ipſo *Duodeno*, (in quo ejuſmodi vaſa ſe nunquam repperiſſe ſcribit J. D. *Santor.* in *obſ. Anat.* c. IX. § X.) emergebant parvi vere *Lacteorum* rami, etſi *chylo* dilutiſſimo pleni, & vaſa *Lymphatica* potius, quam *Lactea*, referentes. In *craſſis* vero *inteſtinis* nullum eorundem ſpecimen.

Diſtributionem autem eorundem tubulorum *Chyliferorum*, ſuperiori propemodum ſimilem obſervare inſuper mihi licuit in infantis biennis *inteſtinis*, ob *Glandularum Meſentericarum vagarum* obſtructiones, denſo horum tubulorum tegmine itidem ornatis.

Chylus tenaciter iiſdem inhærens.

Chylus porro tenaciſſime adeo iiſdem inhærens, ut ex utroque illo Cadavere, in ſpirituoſo liquido, reſervare, jam à longo tempore, potuerim *inteſtinales* portiones, in quibus præter venoſa arterioſaque vaſa, varii coloris materie condiente penitiſſime ex arte impleta, hi tubuli *chylo* ſpiſſiori turgentes diſtinctiſſime conſpiciuntur.

Ductus Thoracicus & Oeſophagus, non lacerati.

7. *Ductum Thoracicum* etiam proſequenti, ejuſdem canalis univerſus deprehenſus eſt integerrimus, ab ortu ſuo ad exitum in venam *ſubclaviam* ſiniſtram uſque. Neque uſlibi diſruptio ulla vaſis *Lymphatici* majoris in Thorace hærentis, ſic & *Oeſophagus* toto ſuo itinere illæſus fuit.

Examen liquoris e Thoracis cavo educti.

8. Hinc itaque ſuborta mihi cupido, unde ergo tanta & talis in Thoracem colluvies? quam, nec *Chyliferus Ductus*, nec *Stomachus*, nec vas *Lymphaticum* majus (quantum videre licuit), nec poſtremò *Pulmo* ipſe, huc deduxiſſe apparebat. Plurima illa erat, ut ſuperius (3) indicavi, & ſingularis inſuper indolis; candida nempe colore, mixturâ valde æquabilis, neque ullo putredinis ſigno fœda, licet jam quinque à morte hominis lapſi fuiſſent dies. Oracula noſtra conſulenti, *Pus* eſſe reſpondit Vir Celeberrimus *B. S. Albinus*, quale ipſe antea ex maximo abſceſſu *Hepatis* ſpecie liquoris huic valde ſimilis, magnâ copiâ eduxiſſet. Deinde auctore Viro Clariſſimo *H. D. Gaubio* laticem hunc plures dies in digeſtione ſepoſitum obſervavi. Non putrefiebat, quin odorem *aceſcentem* ſpirabat, & in duas partes ſeſe ſeparabat, quarum altera

Liquoris in Thoracis Cavo inventi diffusio per multas dissitas partes, corporis, sed in latere tantum dextro.

ponderosior, spissa, instar lactis coäguli mucosa, & subflava; at multo tenuior altera, subviridis, & priori innatans; Separationem autem eam, diuturno fotu caloris non turbatam constanter retinebat; At *acescentem* suum odorem, sed non nisi post multos demum dies, cum *putrido alcalino*, valdeque nauseoso, commutabat.

9. Ad loca porro inventi hujus in cadavere stagni non indiligenter animadvertendum videbatur. Plurimis nempe in dissitis, non tamen lateris in corpore illo *sinistri*, sed tantum *dextri*, locis latex ille comparebat.

1. Per *dorsum Scapulæ* dextræ.

Primò namque in ipso *Scapulæ dextræ Dorso* inter fibras carnosas musculi *Infra-spinati*, & vicinas musculi *Deltoidis*, insinuata detinebatur ingens congeries liquoris, cum latice illo antea intra cavum Thoracis itidem *dextrum* invento, perfecte convenientis; dum (quod admodum peculiare visum fuit) nulla ejus gutta, nec in musculis sub *Scapula* sitis, nec in aliis *Deltoidi* vicinis, inventa fuerit.

2 In bursâ sub musculo *Gluteo Magno* dextro *Radice Trochanteris Majoris Femoris* suffulta jam perquam distensâ.

Secundò clunis etiam *dexter* insigniter tumescebat præcipuè in regione suâ exteriori. Separando musculos ejus, haud ita longe ab *Eminentiâ*, quam os *Ischion* emittit, acutâ, musculum *Magnum Gluteum* firmiter annexum adunatumque *Gluteo Medio* detego. Sejungo aliquantum hosce musculos, & mox prorumpentem video liquorem, qui, & odore, & omni habitu, cum priori e Thorace educto fere idem, nisi quod spissitudine majore aliquantum differret. Penitus itaque disjunctis iisdem musculis, animadverto *Gluteo Magno*, ibi ubi idem *Gluteus* partem *Trochanteris majoris* ossis *Femoris* exteriorem atterit, subjectam illam, [quæ à Viro longe Clarissimo *B. S. Albino* in *Histor. Muscul.* lib. 3. p. 520. primùm exquisite memorata, & quæ nuper in fœmina non (uti cæterum semper) dorso *Trochanteris majoris*, nisi laxe mediante *cellulosâ* membranâ, adhæsisse, sed amplè cum ipso tendineo *Glutei Medii* fine inseparabiliter coäluisse, a me inventa fuit] bursam insigniter in omnem dimensionem, sursum, antrorsum, retrorsum, deorsumque dilatatam; ita ut hæc a latere superiori & posteriori mediam fere altitudinem *Glutei Medii* conscendens, & ad

& ad inferiora longe ultra *Radicem Trochanteris Majoris* descendens, ac totum itidem os Femoris per posteriora usque in ejus *Trochanterem minorem* ambiens, capacitatem faceret tantam, quæ integrum pugnum meum admitteret. Hæc ipsa autem vehementer adeo expansa bursa continuit ingentem vim priori similis laticis; Involucro simul ejusdem, quod in sanitate est tenuissimum, jam valde robusto & spissato.

Nec *Tertio* vel hîc laticis toties jam deprehensi, diffusique limites; siquidem sub Pollice pedis, itidem *dextri*, inter os primi & secundi Ordinis, sub Tendine musculi *Flexoris Longi Pollicis pedis* capsula quæpiam, tenaci membranâ constans, integumentis communibus insidens, & repleta humore crasso, in flavedinem vergente, & parum recedente ab illo liquore, qui primum in Thorace ipso latuerat. 3. Sub ipso pollice pedis dextri.

An proinde ex hisce colligere licet liquorem prius in *Thoracis dextram partem* effusum, ex hac in vivente adhuc homine per tria enumerata loca distributum fuisse? Nonne probabile sit venas *Pleuræ* absorbentes illum ex Pectoris cavo haustum sanguini fluenti infudisse? Eundemque beneficio arteriarum Exhalantium in illa loca depositum fuisse? Quam verò ob causam in latere *sinistro* hujus Cadaveris nullum ejusmodi liquoris indicium comparuisse dices?

10. Historiæ autem Cadaveris rarioris fas sit Viscera adjicere duo, quæ & ipsa non vulgaria.

Et *primo* quidem *loco Hepar*, quod sanissimi coloris, sed ordinariam longe superabat magnitudinem. *Fibra* enim, sive *Lobus*, ejus sinister, solito multo latior, ultra Ventriculum per anteriora sinistrorsum vergens, ejusque partem in Foveâ valde profundâ recipiens, *Lieni* tandem ad magnam latitudinem erat nexus. Alter autem, sive dexter ejus *Lobus* ad amplitudinem quatuor circiter digitorum transversorum descendebat infra marginem *Hypochondrii* dextri; Et interim, quod notandum est, omnia viscera abdominis satis se invicem sustinebant. At *vesica fellis*, ne guttam quidem ejus continens, adeo complicata erat, ut tenax tantummodo ligamentum speciosissime referret. *Hepar* prægrande, in omni facie sui *Lymphatica* vasa ostendens.

Per omnem porro ſuperficiem utriuſque *Lobi* hujus Viſceris, non modo in *Gibba*, verum etiam in *Concava* eorum regione, candicantia vaſa *Lymphatica* permulta hinc inde plane manifeſta fuerunt. Quæ pulcherrime etiam intumuerunt deinde omnia, ſi aërem in *Venam Portarum* flatu impellerem.

Duplex *Ureter*, duplex *pelvis* in Rene eodem.

10. *Secundò Ren* ſiniſter duos *Ureteres* emiſit, qui primum juxta ſe invicem incedentes, mox ſe mutuo decuſſantes, inde per magnum intervallum procedebant ſejuncti, donec marginem pelvis abdominalis ferme attingerent, ubi in unum confluebant.

In *Rene* ipſo juxta altitudinem ſuam diſciſſo duæ ſimiliter *Pelves* occurrebant, diſtinctæ prorſus, nullibi in ſe invicem patentes, ſed ſingulæ in ſuum *Ureterem* deſinentes.

Varix tumens in Venâ Spermatica.

11. Vena *Spermatica* ſiniſtra duplici inſigni ortu, altero ex Venâ *Emulgente* ipſâ, altero vero ex ejusdem *Emulgentis* ſobole renem verſus derivatâ, (anatomice loquor) germinabat. In eâdem autem *Varix*, a coïtû horum principiorum multùm diſtans, infra quem vena collapſa erat & fere ſanguine vacua, ſed ſupra eum turgebat. Unde, ſanguinem infra *Varicem* depellere ſæpius fruſtra molitus; quæ vero inferius reſtabant paucæ guttæ facilius paulo ſurſum repellebantur.

Tandem in ipſam *Emulgentem* Venam, *Renem* versùs, materiam balſamicam immiſi, quæ illinc in exilia quidem vaſa *Renis*, & in venam *Spermaticam* penetravit, ſed non ultra ante dictum *Varicem*; portionem itaque infra eum vacuam aëre diſtendi, ſiccavi, denique aperui, & detexi (quas in illa adhuc dum ſervo) duas *Valvulas Semilunares*, cavitate ſuâ *Renem* ſpectantes, & per diametros ſuas accurate ſeſe mutuo tangentes.

In ſceleto perfecto omnes oſſium *Epiphyſes* a *Diaphyſibus* adhoc dum ſolutæ.

12. Poſtremo in hoc, plenum incrementum transgreſſo, & inſuper duris laboribus ruſticis exercitato corpore inveni *Epiphyſes* omnes oſſium ſceleti (quem mihi mundavi) a corporibus ſuis oſſeis, ſive, ut hæc Clariſſimus *Ruyſchius* vocat,

eat, ab *offibus principalibus*, adhuc-dum diffociatas. Ita nimirum in fequentibus offibus res fe habebat.

In offe *Femoris*, *Epiphyfis* inferior, condylos & fulcum *Patellæ* paratum fubminiftrans; & *Caput* ejus, quin immo *Trochanteres* ambo ab *offeo corpore* five *Diaphyfi* adhuc-dum erant difcreta; fuperftite lamellâ cartilagineâ, tenui, nondum in os converfâ. Varia offa.

Offis *Humeri Epiphyfis* inferior cum *offeo corpore* quidem confluxerat, fed ab ipfa *Condylus* pofterior five major adhuc-dum feparatus mediante Cartilagine; itidem ejus *Caput* cum utroque *Tubere* fuo etiamnum liberum fuit. A *Radii* autem, *Tibiæ*, & *Fibulæ*, *corporibus offeis*, utraque *Epiphyfis* diftincta; ab *Ulna* & offibus *Metacarpi* & *Metatarfi Epiphyfis* inferior, ab offe *Pollicis* fuperior feparata erat.

Pulcherrime demonftrat os *Sacrum* modum, quo Natura Cartilaginem ejus in *vertebras*, fed ab illis *Lumborum* degeneres, abfumere foleat; fingulæ videlicet *Vertebræ* ejus adhuc-dum a proximis potiffimum disjunctæ. Verum enim vero fumma ejus *Vertebra*, a fecunda in totum diffoluta, exhibet diftincte *corpus*, proceffufque *Obliquos*, cum *Adfcendentes*, tum *Defcendentes*, atque *Transverfos* conjunctos cum *lateralibus* ejus partibus, nec non *Spinofum*, fed in duos fiffum. Et offis *Coccygis* vertebra fuprema duntaxat proceffibus fuis *Obliquis adfcendentibus*, admodum perfpicuis, cum iifdem *defcendentibus* infimæ vertebræ offis *facri* cohærebat. Os *Sacrum*.

Sternum ex quatuor partibus componebatur, quarum prior dabat os *Triangulare Sterni*; altera ponebat os inter fecundas & tertias *Coftas veras*; tertia pars offea inde definebat ad fextas *Coftas*; ultima vero, *Enfiformis* dicta, adhuc-dum Cartilaginea exiguum modo granulum offeum continebat. Os *Pectoris*.

Ab offibus *Coxæ* diffociatæ *Epiphyfes*, quæ *Criftam Ilei*, & fuperficiem *Tuberis Ifchii* æquabilem conftituunt. Os *Ileum*.

OBSERVATIO SECUNDA.

Hydrocephalus internus in infante recens nato.

Partus Difficilis.

1. Paupercula gravida, ad terminum Geſtationis deducta, & partus nixibus tentata, fœtus ſui partem maximam commode ſatis edidit, licet primum præternaturaliter pedes, deinde totus truncus una cum brachiis in auras prodiiſſent. Hæſit vero deinde collum & caput, quamquam violentiſſime in ejus Excluſionem reliquam urgeretur parturiens.

Obſtretrices itaque tres pariter in Auxilium advocatæ, at fruſtra; auxiliatrices enim præbere manus haud potes fuerunt.

Altero inde die Dexterrimus Operator *J. Denys*, Vir mihi, dum vixit, amiciſſimus, accerſitus, Digitum Indicem juxta dorſum hæreſcentis Embryonis per *os uteri internum*, valide circa ejusdem Collum conſtrictum, protrudendo, tandem inſolitæ adhæreſcentiæ cauſam, i. e. Caput deforme, & immane quantum, offendit.

Quod, omni molimine, ſed irrito, carcere ſuo extricare diu conatus, anxiam Viribus poſtremo Naturæ ipſius commiſit in poſterum diem, quo, niſi adjutricem interea ſe dediſſet Natura (quod ſæpius præter ſpem ſibi contigiſſe aſſeverabat Vir prudens) fruſtulatim onus extraheret. Verum provida, & voto ejus ſecunda effecit Natura, ut, ſub ſequentem Veſperam, uno ſaltem validiori nixu, momento citius fœtu ſuo, jam pridem tamen ſtrangulato, liberaretur miſera mater.

Hydrocephali Examen.

2. Hic Grandis, bene obeſus, & pleno corporis habitu, ſed Juvenile fere caput gerens, & valde amplo Thorace præditus, cum mihi ex benigno Viri Clariſſimi *H. Ooſterdyk Schagt*, qui Puerperæ eâdem, qua in omnes pauperes commendabiliſſimum ſe præſtat, commiſeratione, curam in ſe ſuſceperat; nec non & ipſius Operatoris, conſenſu, ad Exenterationem traditus eſſet, ſequentia in Capite illo ſuo enormi ſpectanda dedit.

Cranii

Cranii integumentis divisis, non multum lymphæ in membranâ Cellulosâ.

Pericranium sacci in speciem elevatum, & ab ipsis *Cranii* ossibus separatum a subhærente lymphâ copiosâ subrubellâ.

Suturæ superiores *Cranii* omnes ad digitum transversum sesquialterum hiabant, hinc & levi negotio vacillantia ossa superiora omnia. Hiatus *Rhomboides*, (*Fontanellam* dicunt), multum callosus.

Sinus Longitudinalis Duræ Matris, nihil præternaturale in se habens, sed aliquanto amplior. Diductis aliquantum ossibus Verticis, & *Durâ Matre* prope *sinum Longitudinalem* leviter disciffâ, eadem sub iisdem ossibus omnino lacera, destructa, & in pulpam conversa; verum & in omni sua plaga a reliquis superioribus ossibus Cranii sejuncta, & tantum per eorundem Suturas propaginum suarum auxilio cohærens cum *Periosteo* externo, sive *Pericranio*, itidem ab iisdem (uti modo dixi) separato, construebat pulchre quasi capsulas, e quibus ossa munda eximebam absque ulla sectione; quippe quæ nulla ex modo dictis membranis, sive *Periosteis*, nec *externo*, nec *interno*, i. e. *dura meninge*, vasa accipiebant visibilia, unde merito mirabamur justam eorumdem magnitudinem pariter ac integritatem; quin & vasa perquam rara videbantur in ipsis illis Meningibus, si excipiatur exiguus tantum *Duræ Matris* locus valde inflammatus, cui non absimilis locus dabatur in parte ossis dicto loco accumbente.

Piam porro *Membranam* depresserat onus aliquot lymphæ librarum, quas determinare non valemus, quia idoneis ad ponderandum destituebamur instrumentis. Lymphæ autem hujus pars ob fissuras *Duræ Meningis* supra enarratas, & in ipsa ossium Cranii loculamenta, sive Capsulas, penetraverat. Prior autem membrana fere ubique naturaliter ipsi *Encephalo* contigua, & copiosis vasis sanguine boni coloris infarctis ornata; parva tamen ejus portio ab illo soluta sero illi cruento innatabat.

Cerebrum jam ipsum adeo ab alluente pondere deorsum detrusum, ut Hemisphæriorum, maxime simul Emollitorum,

con-

convexitate pessum datâ, altitudo eorundem in eodem plano horizonti parallelo, in quo *Callosum Corpus* ejus, repperiretur. Hemisphæriorum eorundem incisuræ externæ perquam erant altæ, quo evenit, ut eorundem anfractus, qui alias in Hydrocephalis internis evanescere solent, hîc contra magis conspicui, & mobiliores, intestina in Gyros convoluta accuratius, quam in sano cerebro, referrent. Cæterum de *Eminentiis* internis, nec de Nervis *Cerebri* ob ejus mollitiem, aut potius conversionem in pultem, distinctum quidpiam cerni aut dici poterat. Ad hæc, processus Duræ Meningis *Falciformis* consumtus adeo, ut parva duntaxat ejus vestigia circa Frontis & Occipitii regionem imam superessent; & ipsi ejus processus *Transversales* (quos *Diaphragma Encephalicon* appellare Incomparabilis *H. Boerhavius* solebat) quasi elixi & excesi, aditum concesserant extravasato liquido in Cameras *Cerebelli*, cujus inde alter Lobus interne requisitam sanæ similem duritiem, bonumque Colorem, & habitum præ se ferebat; at externe de-coloratus *exceptâ* magnâ phlegmone pii involucri; alter vero *cerebelli* Lobus in pulpam conversus, & prorsus depravatus.

Thoracis & ventris Examen. 3. Thorace pertuso, exibat cum sibilo mox aër multus; & in ejus cavis magna vis aderat subcruenti & tenuis liquoris. De cætero in hisce cavitatibus, quemadmodum & in Ventre, omnia viscera satis sana.

Hisce ita recognitis, quanta nascitur occasio multas de Vita, quæ in hoc infante etiamnum fuerat superstes, abolitis etsi in capite ejusdem, quoad externas saltem proprietates, omnibus Vitæ, præter *Cerebelli* Loborum alterum, qui plerumque in Hydrope Capitis interni, plus minusve illæsus deprehenditur, Primariis Fontibus, expromendi *Conjecturas*? At *Conjecturas* tantum, & non *certas Observationes*; Quamobrem, uti ego quidem opinor, præstabit cum *Nic. Tulpio* in *Obs. Med.* lib. I. c. XXIV. confugere ad ingenuum illud, *Quantum est Quod nescimus!* quam inani verborum sono tempus terere.

OB-

OBSERVATIO PATHOLOGICA TERTIA.

1. Mulieri 50. annum agenti, omnium ſane pauperrimæ; primò abdomen, deinde Extrema inferiora, *hydrope* intumuerunt; in dies tumor iſte multum increvit. Tandem Tincturâ, ſeminum *Fraxini* cum ſp. *Juniperi* paratâ & adhibitâ, urinæ uberrimæ profluentes *hydrope* liberabant ægram. Hydrops in ſpecie ſanatus.

2. Aliquot autem menſes poſt, eadem in priſtinum ſubito recidit *Hydropem*, & ſecundâ aut tertiâ inde ſeptimanâ febre acutiſſimâ corripitur cum lancinantibus cruciatibus in abdomine, qui brevi ſtipati fuerunt perfectâ *Iſchuriâ*, intolerabiles anxietates inducente, & duos integros dies durante. Idem Recidivus.

3. His elapſis, in humiliore regione *Hypogaſtricâ* abdomen ſubitò expanditur, ſed ſimul crepat ibidem parvâ rimâ, per quam modica quantitas lymphæ fætidæ ilico emanavit cum ſenſibili angoris & ſymptomatum febrilium levamine. Lympham autem ipſam ægrota, ſub hac & ſequentibus evacuationibus, ex odore & colore ſemper putabat eſſe *urinam*, ſed nunquam ad accuratius examen potuit in vas excipere, etiam ſi per quatuordecim adhuc dies rimâ eâdem perſeveraverit idem profluxus, *diurno* quidem tempore *guttatim*, verum *nocturno*, quo omne etiam *Hypogaſtrium* ſenſim fiebat repletius, circa ſtatam horam *uberiori copiâ*; conſtrictione *meatûs urinarii* toto illo tempore pertinaci, & ne *guttam* quidem *urinæ* transmittente. Clauſo urinæ exitu, Venter ipſe rimâ crepat, & lympham eructat.

4. Sed quemadmodum conſtrictio illa derepente nata erat, ita & poſt dictos dies quatuordecim inopinatò ſublata fuit. Tunc namque ægra validis niſibus ad mictionem agitata, non ita diu poſt urinam excernit; tumor ille *Hypogaſtrii* peculiaris, (3) qui ultra Genitalia antea multum propendens, & rariori ſpecie deorſum ſenſim coängustata, in imâ ſui parte, *veſicæ* quaſi urinariæ *fundum* ſubrotundum repræſentaverat, mox evaneſcit; ure- *Iſchuria* ſublata; Peculiaris tumor *Hypogaſtrii*.

thra ipsa per aliquod tempus inde aperta manet, & fissura *Hypogastrii* (3) coärctata lentè coälescit.

Prodigiosus tumor ventris cum multis morbis aliis; tandem mors.

5. Tumor interea *Abdominis* universi restitit, quin in dies postea excrevit; ut tandem, in altitudinem & longitudinem prodigiosè expansus, trium Ulnarum communium mensuram adæquaverit. Simul rediit deinde *Ischuria*, & continuata per multos dies, licet propter situm inexplebilem Cerevisiæ tenuis, vel limpidæ aquæ, profusam quantitatem miserrima potaret.

6. Toto hujus Morbi decursu, Respiratione molestissimâ, curtâque, & Tussi perpetuâ, ac profectò molestissimâ, nullis morem gerente remediis, vexata ægra; ab ingestis in Ventriculum interdum ad præsens suffocationis periculum, nunquam verò ad Vomituritiones vel Vomitus ipsos, deducta; & difficillimè semper in latus dextrum & in Dorsum decumbens; Abdomine tamen iterum multum detumescente, tandem tot ærumnis confecta, animam tranquillè efflavit.

Cadaver sordidissimum.

7. Curiosus rimandi causas malorum præcipuas, ipso mortis die, cultro subjeci Cadaver, jam statim extrinsecus sordidissimâ suâ specie testatum ineffabiles miserias, quæ in pauperrimam hanc catervatim desævierant; Nam non modo Pediculorum adhuc-dum vegetorum millenis (tam enim incredibili illi nunc prodibant copiâ, ut tota Defunctæ facies sub iis tantum non sepulta esset,) esca viva & lenta fuerat; sed & circa Genitalia, & superiora Femorum, adeo sphacelo omnia corrupta, ut tam brevi post mortem ejus, vivi etiam vermes nunc jam prorepèrent.

Examen abdominis.

8. Nec minus intrinsecus ærumnarum. Inflicto namque abdomini vulnere, mox pleno rivo multæ pintæ lymphæ subflavæ, & fætorem *urinosum* spargentis, pure autem nullo nec ichore inquinatæ, prorumpebant.

9. Aperto toto Ventris cavo, *Peritonæum* fere in omni plagâ sui leviter inflammatum; Rima *Hypogastrii* (3) extrinsecus adhuc-dum conspicua, sed cicatrix intrinsecus nulla, nec in ipso *Peritonæo*, nec in *vesicâ*, licet & in anteriori & in superiori suâ sede ab investiente *Peritonæo* cautè a me denudatâ.

10. Hæc parva, & per *Ureterem* inflatum aërem cito ipsâ

Ure-

Urethrâ dimittens; nullam labem in cavo suo exhibuit. Verum, an & quid obicis fortè in ipsâ *Urethrâ* occultaretur, ne investigarem ulterius, immundities Genitalium absterruit.

11. Nec *Intestina* porro, nec *Mesenterium*, inflammatione, suppuratione, vel scirrhis vitiata. Sed priora fæcibus multis onerata, & variis in locis arctè contracta, at medio inter clausas extremitates spatio, solius aëris magnâ vi distensa. *Ventriculus* vacuus.

12. Sed rarius *Hepar*; mole id parvum, compactum, durum, atque rigidum, in omni suâ, cum *gibbâ* tum *concavâ*, superficie, tuberibus, ex basi latiori & ipsi *Hepatis* substantiæ insidenti, in apices obtusos & rotundos desinentibus, fere contiguis, & solidis, inæquabile & asperum. Cujus figuræ idea pulchrè obtinebitur, si imaginemur nobis *moli* v. g. *Argillaceæ*, ab Artifice *Jecoris* in magnitudinem ac formam omnino accommodatæ, globulos marmoreos, quales puerorum lusibus communiter inserviunt, in maximâ diametro bipartitos, hac ipsâ diametro ad levem profunditatem per omnem *molis* regionem extrinsecè, alterum proxime juxta alterum, infixos, & capitulis tantum suis ex superficie extuberantes.

Hepar rigidum, foris ubique tuberibus asperum; intus utcunque sanum.

13. *Jecinore* hoc deinde in portiones fisso, nullæ *Vomicæ*, aut *Scirrhi*, in interioribus ejus, sed prominentiæ illæ, modo dilucidatæ, intus levi incili, sive fissurâ, nullam tamen materiam continente, excavatæ.

Cystis fellea bile, quoad colorem & spissitudinem optimâ, referta, *sinu Hepatis* ipsi excipiendæ parato erat elapsa, quum & hic ipse prominentiis illis angustatus, & ferme esset deletus. *Ductus autem Choledochus* in *Duodenum* intestinum pervius.

14. *Lien* volumine maximus, de cætero sanus. *Pancreas* totum quantum *scirrhosum*, lapideæ duritiei, lactei coloris. *Renes* nullo affectu depravati.

15. Partium *Genitalium* a consueto situ error. *Uterus* scilicet versus dextras remotus, unà & elevatus, à summâ orâ *Pelvis* abdominalis suffultus; Ligamentis ejus, *lato* & *rotundo*, in hoc latere brevissimis, sed in opposito tanto magis extensis & laxis. *Tubæ Falloppianæ* dextræ pars princeps *pelvi* omnino

Partes Genitales a situ aberrantes.

egressa cavitati anteriori ossis Iliûm insidebat. *Uteri* cavitas magna, & repleta pituitâ tenaci vitreâ, admixto cruore tinctâ. *Ovarium* exiguum & rugosum.

16. Nullum in *Pleura*, *Pericardio*, & *Pulmonibus* notatum vitium.

In corde calculosa prominens series.

17. Sed in *Cordis Thalamo* sinistro circa *basin*, & supra Valvulas *Mitrales*, nec non in latitudine *sinus venosi* itidem sinistri plus quam dimidiâ, assurgebat ordo, sive series, *calculorum* majorum minorumque, colore subfuscorum, & duritiei summæ, juxta invicem dispositorum, & quasi inter sese mutuo articulatorum, qui, substantiæ fibrosæ partium illarum radices suas infixas habentes, velamentum earundem nervosum internum perforaverant, & intra cavum *sinus venosi* ejusdem porrigebantur nudi, in cuspides acutas & inæquales terminati: ita ut ad ipsum illum calculosum ordinem manus affricta sensum, veluti si ad ordinem acutorum in lupo pisce dentium fricaretur, ferme referret.

Corollaria.

18. An itaque Tussis adeo pertinaciter divexantis, & Respirationis laboriosissimæ (7), causa dici posset fuisse injectum actioni *sinus venosi sinistri*, sanguinem e Pulmonibus reducem in Cor sinistrum propellenti, atque adeo ipsi sanguinis per Pulmones trajectui, impedimentum per lapideam illam rigiditatem?

Quare decubitus, in latus *sinistrum* fuit Miseræ facillimus, in *dextrum* difficillimus, quum interea onus morbosum (13) in *dextro* habitaret *Hypochondrio*? Nunquam autem de molestiis circa illud *Hypochondrium*, sed de profundius, & sub *Scrobiculo cordis*, hærentibus fuerat conquesta. Nec ego in Hypochondrio illo dextro Viventis adhuc, & querulæ, tumorem aut peculiarem duritiem ullam percipere unquam potueram.

OBSERVATIO ANATOMICA QUARTA.

De Ductu Thoracico.

Exilis & tenerrima, ſuccum nutritium, ex eſculentis potu lentisque in inteſtinis elaboratum, & a *vaſis lacteis* abſorptum, recipiens propemodum omnem, & ſanguini affundens, fiſtula, *Ductus Thoracicus* communiter (licet minus aptè aut propriè, quum tot per Thoracem Ductus diverſi ferantur, qui pari jure idem nomen ſibi vindicant) dictus, omnium facillime, ſalvâ prorſus integritate ejus, detegitur, ſi viſceribus cunctis, cavo abdominali prudenter, præcipuè circa *centrum Meſenterii*, evulſis, nec non unà cum illis *Rene* dextro, cum *capſula atrabilaria* ſua, ab *Emulgentibus* vaſis prope *ſinum* ejus reſciſſo, hiatus Capitum mediorum *Diaphragmatis*, arteriam *aortam deſcendentem* transmittens, denudetur: & ſi deinde ſuper hanc ipſam *aortam deſcendentem* mediam, eodem hiatu per altitudinem *Diaphragmatis* ampliato, ejus altera portio verſus coſtas dextras, altera vero verſus ſiniſtras diducatur. Hoc itaque facto, & caput magnum dextrumque *Diaphragmatis* ad extremum tendineum ſuum usque ſuſpenſâ manu leviter a vertebris Lumbaribus, annexâque ipſi *aortâ*, ſeparando, eandemque aliquantum in ſiniſtras retrahendo, *Ductûs Thoracici principium*, ſive *ciſterna Lumbaris*, vel aliis *Receptaculum Chyli*, ſeſe a vicinâ *membranâ celluloſâ*, colore ſuo candido, aut plerumque margaritaceo, ſic ſatis diſtinguens, ilico nemini non in conſpectum venit, cui vel ſemel antea illud ibidem demonſtratum fuerit. Deinde, vulneratâ ibidem *Receptaculi* parte imâ, aut reperto ibidem *vaſe lacteo ſecundi generis* majori, ſi lac aquâ tepidâ paululum dilutum per illud in reliquum inde procedentem *Ductum Thoracicum* adigatur, & jam ſic ille perpulchrè integer reperietur; ſi modo antea *Pulmones* ab *aſperâ arteriâ* ſupra ejus *dichotomiam*, & *Cor* a ſuis vaſis non eminus a *baſi*, prudenter abla-

Methodus Ductûs Thoracici inveniendi illæſi.

ta fuerint; si & deinde omnia hæc, nonnihi elevando, fuerint a vertebris *dorsalibus*, a vena *sine pari*, & *ab Aórtâ descendente*, nec non ab *Oesophago*, soluta. Tum enim reptatum ejus quemvis, sub membranâ *Pleurâ* transparentem, & inter ramos superiores *venæ cavæ* & *aortæ* hinc inde visibilem, haud ægre prudens culter omnino extricabit ad extremum ejus lusque finem, quô in *venam subclaviam* inseritur sinistram. Quæ methodus sane optima nobis, & tutissima, atque expeditissima, visa est, quum in cadavere quocunque ope hujus, brevissimo temporis intervallo, *Ductûs Thoracici* conspectus obtineatur, qui e contrario sine hac methodo inveniri, aut saltem illæsus exhiberi, sæpe non posset, quia ductus ille interdum a situ suo, in cavo dextro pectoris inter venam *sine pari* & inter *aortam descendentem*, aut aliquantum sub eâdem, ordinarie fixo, & apud *Barthol.* in *Centur.* 1. *Obs. Hist.* 53. & 54. exactè, sed nitidius multò in *Imp. Anat. A. Cantii* delineato, mirè admodum abludit, aut & nonnunquam ad vertebras dorsi *Pulmo* vitiosè ipsi membranæ *Pleuræ*, quoad tenuitatem multum mutatæ, strictè admodum accrevisse deprehenditur. Unde cum limitatione nonnullâ interpretandus venit modo citatus *A. Cantius* in *Imp. An. pag.* 25. docens „ in mediâ corporum vertebrarum *Thoracis* sede, medio in„ ter venam *sine Pari* a dextris, & *aortam descendentem* a „ sinistris, loco, dari locum illum, ubi certissime in quocun„ que cadavere reperiri possit *Ductus Thoracicus*. „

Naturæ autem in his lusuum triplex exemplum evidens commemorare liceat, & figurâ quodque suâ oculis exhibere.

FIG. 1.

Ductûs Thoracici lusuum primus.

Hîc ego, rarius Anatomicis occurrentem, *Thoracici Ductûs* speciosissimam in Ramos divisionem, ejusque in latere *sinistro* decursum, quantâ possim curâ, delineabo e cadavere senili masculo.

Ad quartæ nimirum in isto vertebræ *Lumbaris* superioris regionem dextram, *Receptaculum Chyli* W. hærebat, quod in

hoc

hoc cadavere verè *Receptaculum* erat, nullis quippe ſepimentis interſeptum, & adeo amplum ut digitum *auricularem* tenuiorem fermè admitteret. Ex hoc, longitudinem dimidiati Pollicis emenſo, tres (ut plerumque duo vel tria hujus Ductûs principia inveniuntur) prodibant anguſtiores canales, membranâ *celluloſâ* mutuo juncti Q Q, quorum tertius duobus ſuccumbens primò viſum fugiebat. Ex illis brevi conflatus unus Ductus O adſcendebat in primam vertebram *Dorſi* inferiorem uſque, inde aliquantum ſiniſtrorſum in partem inferiorem vertebræ *dorſi* ſecundæ reflexus, inſolitam bifurcationem M ſubibat, cujus alter ramus M. 2., poſt inſignem deſcenſum ad angulum acutum relevatus, terminabatur in alterum bifurcationis hujus ramum M. 1. N. n. M. 3., poſtquam hic Trunco eodem egreſſus, variè contortus M. 1., & itidem notabiliter deſcendens N., ſub incumbente *Aortâ deſcendente*, ſpecioſiſſimè in 6 vel 7 ſurculos, eoſdemque anguſtiſſimos, variis gyris flexos, & maximè inter ſe invicem implicatos, ſciſſus *n*, iterumque ex iiſdem confluentibus renatus M. 3., tandem ſurſum reclinatus, ſub ipſo Ductu Thoracico occultus occurrebat (ut modo dixi) fini rami prioris M 2.; Ex his igitur coëuntibus ramis reſtitutus *Ductus Thoracicus* L., quum dextram, ſed jam ſuperiorem, partem nuper dictæ vertebræ ſecundæ *dorſi* repetiiſſet, inde poſtliminio per eminentem faciem ſpinæ *dorſi* primo aſſurgens, in ſiniſtram cavitatem Thoracis deinde deſcendens aberravit arcûs ſpecie L. D. K.; in cujus medio valde dilatato D. *Aneuriſma verum* ſeſe offerebat, (uti totum illum apparatum materiâ ceraceâ turgentem adhucdum mihi ſervo). Porro ex ejuſdem arcûs cornu in lævâ parte ſpinæ hærente ſurſum reflexus K., jam ſiniſtram cavitatem Thoracis tenens BBB ante *Radices* coſtarum, proximè juxta truncum Nervi *intercoſtalis* ſiniſtri, porrectus, ad vertebram quartam *Dorſi* ſuperiorem appellens, denuo tandem revolvebatur dextrorſum ſub *Oeſophagum b.*, ſed mox ſub eo emergens A. petiit oblique ſiniſtram *venam* ſubclaviam, cui infereretur. Latus autem Thoracis *dextrum* nullum tale hujus ductûs germen poſt ejus flexum in ſiniſtras L. D. K.

acce-

accepit; quale, se, in Ductûs ejusdem in *lævas* errore ita vidisse, benignissime mihi Vir Celeberrimus *B. S. Albinus* nuperrime indicavit, ut tum *duo* hi quasi *Ductus Thoracici* tandem in *unum* confluerent. Quale quid & olim *Richard. Lowerus* dubio procul in hominis cadavere invenit. Verùm haud sic communiter, ut, quod quotidianæ Dissectiones negant, summus Vir scribere debuerit in elegantissimo *tract. de Cord.* C. v. „ Quoniam autem sanguis, „ vitaque ipsa, à continuo recentis *Chyli* influxu dependet, „ necesse est, ut *Chylus* viâ liberâ, & apertâ semper in „ eum transeat, quare *Ductus Chyliferi* per *totum fere tra-* „ *ctum* a *receptaculo* ad venam *subclaviam* usque, nisi prope „ *cordis regionem*, *duo* sunt, & instar scalæ latera mutuo „ communicant, non alium certe in finem, quàm ut, si *al-* „ *ter* obstructus fuerit, *Chylus* per *alterum* adscendat.

F I G. 2.

Ductûs Thoracici lusuum secundus. Hâc repræsento, uti in cadavere infantili deprehendi, *Ductum Chyliferum* singulari modo in ramos diffusum, nec non venæ *azygos* insertum. Hic videlicet uno tantum ramo ortus W, nequaquam *receptaculi* quidpiam referenti, in latere *dextro*, inter venam *azygam* & *Aörtam Descendentem*, Thoracem transiens, tandem *sinistrorsum* reflexus duplici extremo A. in ipsam venam *jugularem internam* multum supra *valvulas* ejus *Semilunares* terminabatur. Sed mox post ejus in cavum Thoracis introitum sobolem emisit R. quæ *Aörtam Descendentem* suprascandens, & juxta latus ejusdem reflexa Q, varias sub eadem insulas formans PPP, & Mæandrum subtilem constituens, tandem in gyrum contorta O., sursum in *ductum Thoracicum* revertebatur. Porro Ductus ipse, quum ad superiora Thoracis appulisset, secundò ramum tenuem B. dimisit in sobolem C. venæ *azygæ* huc extraordinariè derivatam, quæ, a *dextris* Thoracis veniens C., sub *ductu Thoracico* in *sinistras* lata, recipiebat modo commemoratum ejus ramum *B*, deinde fissa in insulam Rhomboi-

boideam D recoalescebat, & longo satis itinere I sub Aortâ & *Ductu Thoracico* in truncum venæ *azygos* tandem desinebat K.

Quem haud vulgarem omnium horum tubulorum insessum materiâ ceraceâ sibi nitidissimè conditum & siccatum possidet amicus meus integerrimus *N. Lambergen*, M. Doctor Leovardiensis. Præterea Ductum hunc similiter in *Azygam* venam, &, quod magis mireris, in eodem cadavere simul in venam *subclaviam* utramque, ut & in venam *cavam superiorem* & *inferiorem* patuisse, notavit *Kulmus*, uti videre est in amplissimo de *Thoracico Ductu* Tractatu in *Comment.* ab *Alb. Haller* in *Inst. Med. H. Boerh.* § 124.

Quum autem lac tepidâ dilutum in modo expositum canalem *Thoracicum* infernè immitterem, illud, quod peculiare visum fuit, non inferiorem R sed superiorem O aperturam rami O. Q. R. simul intrans, & per ejus plexus omnes p. p. p. divisum, per orificium inferius R in Ductûs Truncum redibat.

Contigit præterea, ut lac, quo *Thoracicus Ductus*, ramis superioribus *venæ cavæ* ligatis, turgebat, in Ramum C. D. venæ *sine pari*, atque deinde in eam venam ipsam, impulsum, & omnes *intercostales* ramos ejus præterlabens, tandem per ramum ejus M. T. T. (rarissime hac ratione desinentem) in venam *Emulgentem* sinistram X deductum; foras intra abdomen efflueret; verum nisi rami ejus *intercostales* sinistri E. F. obturarentur, & his præsertim effluxit. Uti in cadavere ipso omnia hæc Celeberrimo Viro, summe Anatomes perito, *D. H. Gaubio*, Præceptore meo nunquam non Honorando, exhibere me potuisse maximo mihi duco honori.

FIG. 3.

Hic denique prioribus duobus Tertium adjiciendum mihi venit exemplum, nuper in prælectionibus publicis ab Anatomicorum Principe, Præceptore meo semper colendo, *B. S. Albino*, nobiscum in cadavere adulto communicatum. *Ductus* scil. *Thoracicus* duobus cruribus M. P. natus, principio

Ductûs Thoracici lusuum tertius.

G qui-

quidem *capiti magno dextroque Diaphragmatis* & *Aortæ trunco Descendenti*, nec non deinde venæ *azygos* & eidem Arteriæ, haud insolita ratione, interjacebat, sed paulo post dextrorsum recurvatus, & transgressus modo dictam venam, denuo revolvebatur sursum F, & a latere dextro ejusdem venæ ad spatium quatuor ferme vertebrarum Dorsalium, super *intercostales* venas dextras *c. c. c.*, ferebatur E. Hinc tandem in sinistras reversus D, sub ipsa vena *azygos* cursum suum intendit, ut, modo & via solitis, in venam *subclaviam* sinistram aperiretur.

OBSERVATIO ANATOMICA QUINTA.

Ex Puellâ triemni emaciatissimâ.

1. In Cavitatibus, *Abdominis*, membranæ *Pleuræ*, *Pericarcardii*, & *Cranii*, multa aqua effusa.

Ureteres Gemini ab ortu suo ad finem usque distincti.

2. In *Rene* sinistro duæ *Pelves*, intercedente *Corticali* substantiâ, plane discretæ, quarum altera, in superiori parte *Renis* recondita, *papillas* quatuor, altera vero, in demissiori ejus regione sita, tres tantummodo *papillas* recepit. Utraque autem *Pelvis* in suum *Ureterem* abibat, qui sibi quidem proxime adjacebant, sed dissociati per integrum suum descensum, duobus ostiis, amplitudine discrepantibus, atque se invicem quam proxime contingentibus, perforabant oblique *Vesicam*, usitato id cæterum more, & loco insertionis eorum sueto. Hinc admiratione prorsus dignum, quod aër flatu in *Vesicam* per dextrum *Ureterem* immissus, levi negotio in geminatum hunc *Ureterem* regurgitaret; dum contra in *Ureterem* simplicem dextri lateris ille nulla vi (uti mirifica *Ureterum* insertionis ratio semper id solet prohibere) ex *Vesicâ* reprimi posset. Quo accidit, ut *Ureterem* hunc posteriorem, aëre (ut omnia hæc præparata siccarem) impulso & ipsam vinctâ *Urethrâ* vesicam, & hinc geminos pariter alterius lateris *Ureteres*, eâdem operâ dilatare potuerim.

In *Ureteres* flatus ex *vesicâ* regurgitat.

O B-

OBSERVATIO ANATOMICA SEXTA.

In muliere ſexagenariâ viſcerum abdominalium ſitus Naturalis abſurde depravatus, ex corruptâ figurâ *trunci* corporis.

1. *Ventriculus* magnâ ſui parte deorſum, & ſimul dextrorſum notabiliter detruſus, ita, ut infra umbilicum hærens, *fundo* ſuo ipſam mediam oram *pelvis oſſeæ* contingeret, & magnam ſui partem intra cavum dextrum abdominis locaret. Hinc ejus forma etiam multum alterata & triangularis quaſi fuit.

2. *Hepar* reſpectu corporis totius prægrande, ex *Hypochondrio* dextro deturbatum, cavitatis oſſis *Iliûm* partem propemodum tertiam occupaverat.

3. In *Lienis*, fere ſub *lineam albam* abdominis detruſi, ſuperficie exteriori erat a coſtâ, intrà abdomen admodum protuberante, exſculpta profunde fovea.

4. *Inteſtinorum Gracilium* portio potior in cavum dextrum abdominis adacta.

5. *Principium Inteſtinorum Craſſorum*, ſive *Inteſtinum Magnum Cæcum* unà cum proceſſu *Vermiculari*, in ſuperiori & anteriori regione cavitatis *Pelvis* extraordinariè inſidens *Utero*, & *Alæ Veſpertilionis* iſtius lateris.

6. Inteſtinum *Colon*, poſt flexum ſuum *Sigmoideum* primum, horizontaliter quidem per ventrem decurrebat uſque in *ſiniſtras*, ſed inde poſtliminiò multum in *dextras* revertebatur, & tertio in *ſiniſtras* iterum revolutum demum *pelvim* verſus ducebatur.

OBSERVATIO ANATOMICA SEPTIMA.

In Cadavere virili 46 annorum.

Situs *Coli* inteſtini hac ratione ab ordinario abludebat.

Colon transverſim per abdomen ſub *fundo Ventriculi* deductum, & *Splenem* jam contingens, inde per *Hypochondrium* ſini-

finistrum adscendebat juxta latus *Ventriculi* finistrum ad *Diaphragma* usque, & eidem membranaceis nexibus affigebatur prope foramen, per quod *Diaphragma Oesophagum* transmittit. Hinc iterum finistrorsum inflexum per latus abdominis rectà descendebat in cavum ossis *Iliûm* usque, tum rursus dextrorsum recurvatum super *intestinis tenuibus* partem *fundi Ventriculi* finistram petens, ibidemque in gyrum contortum, in saccum magnum erat dilatatum aëre & fæcibus ficcissimis, & postremo retrorsus reclinatum, profundèque sub *gracilibus intestinis* se submergens, juxta latus corporum vertebrarum *lumborum* finistrum in *pelvim* perveniebat.

Ex quibus collectu facile, quanta vis ipsius *intestini*, ut & vicinorum musculorum, necessaria fuerit, ut excrementorum jam ficciorum pondus, per omnes has ambages intestini hujus, & toties contra leges gravitatis, in vita sursum propelleretur. Quamque turpe Medicis ejusmodi in casu imponere possint morbi, in eodem intestino *Colo* vere residentes, & ambientium interea viscerum labem mentientes.

OBSERVATIO ANATOMICA OCTAVA.

In Cadavere senis.

In arteriâ utriusque lateris *Carotide*, sive *Soporali*, *internâ*, insueta quoque intorsio nobis oblata; utraque enim illa, non longe a suo ex trunco communi arteriæ Geminæ *Soporalis* adscensu, ad angulum acutum reflexa, per pollicare spatium descendebat, & inde denuo sursum ad angulum acutissimum revolvebatur, tum demum recto tramite foramen septimum Cranii in osse Petroso exsculptum ingressura. Singulorum autem angulorum illorum latera mutuo sociabantur ope tenuis Cellulosæ texturæ, uti hæc accurate satis ostendit Figura IV. Arteriarum *Carotidum* alteram materiâ, quam usitate vocant, Ceraceâ adimpletam, & naturali in situ siccatam.

E X-

EXPLICATIO FIGURARUM.

FIG. 1.

A Ductus Thoracicus sub Oesophago prodiens.
b Ejusdem revolutio sub eum.
B —— Decursus juxta Radices costarum.
C C Portio Oesophagi.
D Ductûs Thoracici decursus per Eminentia corpora vertebrarum; ejusdemque Aneurisma Verum.
d Lateralis ramus ex vasis Lymphaticis coëuntibus natus.
E Vena Azygos a Vena Cava Superiori rescissa.
F F F F F rami intercostales dextri.
f f f f —— sinistri.
G Vena Azygos terminata in intercostalem ramum.
H H Ramus ejusdem tandem Ductum Thoracicum subiens.
I Ramus intercostalis ejusdem.
K Ductus Thoracicus in sinistra Cavitate Thoracis hærens.
L Idem in dextro Cavo ejus.
M Ejusdem divisio in duas soboles.
1. Alterius convolutio.
2. Alterius descensus.
3. Surculus ex gyris abscedens sub ductu Thoracico ipso.
N Prioris sobolis reptatus.
n Ejusdem diffusio in ramusculos.
O Ductûs Thoracici principiorum coalitus.
P Aortæ descendentis Cæliacus ramus.
Q Q Duo principia Ductûs Thoracici.
R S Arteriæ Mesentericæ superiores, in hoc Cadavere geminæ.
T Utraque Arteria Emulgens.
V —— —— Spermatica.
W Receptaculum chyli.
X X X Caput magnum dextrumque Diaphragmatis versus dextras inclinatum.
Y Arteria Mesenterica inferior.
Z Aortæ divisio in Iliaca vasa.

FIG. 2.

A Duo Extrema Ductûs Thoracici.
B Ductûs Thoracici ramus.
C Venæ Azygos ramus.
D Idem in duos fissus.
E F Duæ venæ intercostales sinistræ.
G Vena Azygos a Vena Cava superiori resecta; & multum ab Aortâ disjuncta in perspicuitatem majorem.
H Aorta descendens infra Angulum ejus amputata.
I Venæ Azygos ramus.
K Huius ortus.
L L L L Venæ intercostales dextræ.
l l —— —— sinistræ.
M Ramus Venæ Azygos sub Ductu Thoracico, & Aorta in-

incedens.
N S Aorta hians ablatâ portione intermediâ.
O Ramus Ductûs Thoracici convolutus.
p p p Ejusdem variæ insulæ.
P Ramus dexter Venæ Azygos.
Q Ramus Ductûs Thoracici supra Aortam scandens.
R Ejusdem ortus.
S vid. N.
T T Ramus sinister Venæ Azygos.
U Arteria Cæliaca.
V Mesenterica superior Arteria.
W Ductûs Thoracici principium.
X. Vena Emulgens sinistra.
Y Emulgens arteria dextra.
y —— —— sinistra.
Z Z Z Caput dextrum magnumque Diaphragmatis in dextras retractum.
a Arteriæ spermaticæ.
b Ren Sinister.

FIG. 3.

A Ductus Thoracicus.
B Vena Azygos.
C C C C Venæ intercostales dextræ.
c c c —— —— sinistræ.
D Ductus Thoracicus sub vena Azygos.
E —— —— decurrens a latere dextro Venæ Azygos.
F —— —— transgreditur eandem Venam.
G Vena azygos bifariam scissa.
H O Ejus ramus in sinistras tendens sub Aorta.
I Aortæ truncus descendens.
K Cæliaca arteria.
L Ductus Thoracicus.
M P Ejusdem geminum principium.
N Arteria Mesenterica superior.
O vid. H.
P vid. M.
Q Emulgens arteria dextra.
R —— —— sinistra.
S S T Caput Magnum & dextrum diaphragmatis dextrorsum reflexum.

FIG. 4.

A. B. *Truncus Carotidum communis convexus, quâ per vertebras colli in cadavere ferebatur.*
B. *Scissura ejus.*
C. *Carotis externa.*
D. —— *interna.*
E. *Eadem reflexa & descendens; ubi simul in conspectum venit Membrana Cellulosa, latera anguli, quem arteria hæc facit, connectens.*
F. *Ejusdem adscensus, iterum prioris E parieti accrescens Mediante Cellulosâ Membranâ.*

F I N I S.

CLARISSIMO, ERUDITISSIMOQUE JUVENI

CORNELIO HENRICO VELSE,

In Celebri Academiâ Lugduni Batavorum Medicinæ Candidato, salutem plurimam dicit

JOHANNES BARRET, Hibernus.

Carmina mea (Doctissime Juvenis) utinam nunc non prorsus ingrata en accipias. Ignoscas quæso, quòd gratam amicitiæ memoriam omnibus propalare studerem præsertim cum de te studiisque tuis omnia bona sperare fas sit. Si quid in Anatomicis, in quibus semper cum cura versaris, tibi feliciter innotuerit, ut mihi literis mandare digneris iterum iterumque rogo: interea quæcunque tum Lutetiæ, tum Londini, in re Medica notatu dignissima observare mihi licuit quam primum patrios attigero fines tibi ingenuè communicabo. Vale, sodalium dilectissime, & scientiam Hippocraticam ulterius illustrare perge, memoriamque mei, jure tibi devinctissimi, fideliter serva.

Dabam Londini.

Pæonium celebrare decus, famamque perennem,
Carmine dum meditor, Phœboque patentia regna
(Munera chara Deum) juvenis nunc maxime, lætor
Eximium vidisse diem quo fata dederunt,
Humano generi tantam sperare salutem.
O mihi Pindarici faveant si carmine manes
Vel quæ sublatos cecinit vicina Cremonæ
Musa gemens agros, repetens tibi lætus honores,
Virtutesque tuas longum memorando per ævum,
Aggrederer numeris altæ tentamina famæ.

Divinas qui tradit opes, cui maxima cura,
Tollere morborum caufas, relevare jacentes,
Proximus ille Diis (penitus lætantibus ægris)
Difcutiet morbos, inftantia fata repellet;
Has tibi jam refero laudes, jam tempora lauro
Frondefcunt meritâ, Batavis nec deërit alter
Boerhavius, clare fequeris quem paffibus æquis
Tractatufque fenis verbis animoque revolvis.
En opus egregiâ peragis quod pingitur arte
Quæfitum ftudiis tanto molimine rerum:
Alternis vicibus vitalia flumina currunt,
Te duce, te rapidi jufto moderamine rivi.
Exhalans animam Pulmonibus ante laborans
Sanatus miferum didicit meminiffe dolorem;
Languentes fibras aurito pollice tangis,
Laxatas tendis, tenfas medicamine laxas.
Corporis Humani folers penetralia luftras,
Injiciendo facis truncos fruticare lacertis:
Olim Newtonus radio fic attigit aftra,
Eminus afpiciens, nigra caligine merfas
Eduxit ftellas, ftellarum lucidus ordo
Emicat, optatum Nautis diffundere lumen;
Haud aliter Patriæ memorem te fæpe juvabit,
Morborum fævas referare levamine caufas,
Invalidas vitæ vires, rivofque fluentes,
Undique quos retinent penitus cingentia clauftra.
En Haga te quærit, Rhenus tibi limpidus amnis
Flumine cæruleo lætos largitur honores.
Felices Batavi! Felicia tempora! quæ te
Conftituunt Medicum miferis adhibere medelam.

AGNA-

AGNATUS DILECTISSIMO AGNATO

CORNELIO HENRICO VELSE,

DOCTORALEM MEDICINÆ LAUREAM GRATULOR

CORNELIUS JOANNES VELSE!

Th. Stud.

Ὁ βίος βραχὺς. ἡ δὲ τέχνη μακρή. Hippocr. Aphor. I.

Festina lente. Suet. in Aug.

Multa mihi quamvis ſuadere ſilentia poſſint,
Nec temere ſacras ſollicitare fides.
Poſt tria luſtra cui vix quintus labitur annus,
Nec cui, ut Naſoni, carmina ſponte fluunt.
Qui bene cognovit, quam ſit ſibi curta ſupellex,
Cauſſa ſibi juſti materiesque metus.
Cui quoque, dum nupero oppreſſum ſe vulnere ſentit,
Ante fuit ſi quis, nunc vigor omnis abeſt.
Cui nec ſufficiant optatæ plena quietis
Otia, Caſtaliis otia grata novem.
Seria quem teneant multo graviora, canendo
Quæ nullum faciunt ſemper avara locum.
Cui bene ſunt noti, audacis quos gloria cœpti
Traxerit in pœnas ambitioſa graves.
Pœnituit miſeros quos ſero: tumentibus auſis
Præcipites caſu dum cecidere gravi.
Omnia quæ poſſint merito percellere mentem,
Vultum ne prodat noſtra Thalia ſuum.

Ergone nunc ſileam ? non te teſtudo ſonabit?
Atque edent nullum plectra canora ſonum ?
Argutâ dum alii Muſam meditantur avenâ,
Spectator ſolus deſidioſus ero ?
Læter honoratum cum pulcre cernere amicum,
Quem mihi ſincerus tam bene jungit amor.
Eſt mihi nempe moras jubeat quod rumpere ſegnes :
Melpomenes moniti nunc meminiſſe juvat.
Somnia quod nuper meditanti Diva ferebat,
Defunctum cecinit cum mea Muſa ſenem.
Scilicet & ſtudiis dantur nunc otia noſtris,
Laxaturque arcus, qui modo tenſus erat.
Nec tantum hoc : ſuadent quod quædam ſcribere : verum
Tempore tam feſto turpe ſilere putem.
Hoc Lauri vetuere: vetat hoc Cyrrhæus Apollo:
Diſcipulo gaudens hoc Medicina vetat.
Nec patitur qui nos conjungit fœdere ſanguis
Arcto, nec pietas officiumque ſinit.
Nec ſinit hoc probitas, placidique in pectore mores,
Non ſinit hoc mutuus tam bene caſtus amor.
Fas ergo fuerit teſtari gaudia cantu
Fauſto, & lætitiam, dulcis Amice, meam!
Et mihi languenti ſurgant in carmina vires!
Ingeniumque tibi ſerviat omne meum!
Offerat & tenues Elegos pudibunda Thalia!
Quales exigui pectoris eſſe queant.
Ergo manu tendenda chelys; nunc ſpiritus afflet
Ætherius, caſtas efficiatque fides!
Nec me laudantem ſpectata modeſtia ferret,
Nec tales artes mens generoſa capit.
Hoc faciant Populi, inſtantis quos verba Tyranni
Submiſſos faciunt, collaque docta jugum.
Non Batavi, decuſſo felici omine quondam
Indociles dudum ſubdere collo jugo.
Non ego, qui, Batavo Batavus de ſanguine natus,
Turpiter haud didici byſſina verba loqui.
Hæc alios teneat viliſſima cura : decentes
Suggere tu vati Muſa benigna modos!

Debe-

Deberent etenim ſine te mea pleƈtra tacere,
Cogerer officio ſicque deeſſe meo.
Immemorem tum priſca domus clamaverit eheu,
Oblitumque boni Jura ſodalitii!
Quo licuit gaudere diu, vellemque liceret
Tam dulci ſocio tempus in omne frui!
Hæc eſt illa domus, priſcâ miranda figurâ,
Olim Virginibus rite dicata piis.
Unâ cum reliquis Templo proprioribus, in quo
Conſuêrat multas fundere turba preces.
Sed, poſtquam rerum facies mutata ſacrarum,
Uſibus hoc aliis rite vacare ſolet.
Scilicet hic ſupra innumeris celeberrima chartis
Impreſſisque libris Bibliotheca patet.
Infra etiam exercet doƈtas Anatomia dextras,
Atque Ars ingenium nata polire bene.
Hic quoque Relligio ſedem tenet: Anglica nempe
Concio ſollennes ſuevit habere preces.
Vicinâ in cujus fertur Boerhavius ingens
Principium ſtudii depoſuiſſe ſui.
In quâ tres annos licuit ſpeƈtaſſe labores
Herculeos, juveni qui mihi calcar erant.
Hic non cura fuit titubantes ponere greſſus,
Nec vires hauſto ſollicitare mero.
Nec fabulis rapidas nunc fallere inanibus horas,
Sed ſtudiis junƈtas conſociare manus.
Quam crebro hic miſeros habui, dixique Medentes!
Quos cunƈtis major ſollicitudo premat.
Dum vidi ſummas quærendi corpora curas,
Non ſine ſollicito repperiunda metu.
Intempeſtivâ vidi dum corpora noƈte
Inferri noſtris ædibus, empta ſtipe.
Quæ nimium ah tenuis lucri dulcedine capti,
Affines miſeri vendere ſæpe ſolent.
Quæ nunc arƈta viæ per compita multa trahebant,
Portabant humeris nunc leviora ſuis.
Qui proprios timuere ſonos, formidine preſſi,
Vicinos faceret ne vigilare tremor.

Quæ

Quæ ne forte nimis premeret formido gerentes,
Limina tutabar janitor ipſe domus.
Et ſimul arrectas tetigit ſonus altior aures,
Introitum lætis porta recluſa dabat.
Hæc ſimul intrârant, ſenſere recentia promtum
Protinus officium, Culter acute, tuum.
Hæc indefeſſus noctesque diesque ſecabas,
Expertus ſtudium vincere cuncta vigil,
Summum ſæpe ad mane, redux Matuta pararet
Ore rubente bonum quum reſerare diem.
Alterius caput hic, dum nuda hic oſſa jacebant,
Multa quoque ex longo ſqualida facta ſitu.
Plurima membra igni dum fervens olla tenebat,
Exibant tandem quæ bene cocta foras.
Committebantur gelidis dum plurima lymphis,
Omnigenis ſuccis evacuanda bene.
Putrida quæ poſtquam his longe ſubmerſa fuiſſent,
Extollebantur purificata probe.
Hinc odor haud talis, qualem Panchæa dediſſe
Thura ferunt, ſacris Thura cremata focis,
Nec talis, quam qui anguſtas impleverit ædes,
Unxit quîs Chriſtum caſta Maria ſuum.
Bethaniæ ad menſam, Paſchâ adventante, ſedentem
Cum Lazaro, fuerat reddita vita cui.
Putribus at qualis ſemper rebusque, locisque
Fœdus, & ingratus ſuevit adeſſe comes,
Sed funeſtus odor, tetrumque per aëra virus
Implebant totam, vix toleranda, domum.
Cui tu aſſuetus eras adeo, ſentire mephitin
Ne poſſet ſævam jam ſtupefactus odor.
Naribus hic quamvis intrantes undique clauſis
Efficeret ſubitos ſæpe referre gradus.
Et quamvis contra vires munire veneni
Plurima tentarint Pharmaca mixta tibi,
Non impune tamen duraſti, Chare, labores,
Corripuit ſed te febris anhela quoque,
Quæ poſtquam graciles paulum depaverat artus,
Herbæ multiplicis pulſa potentis ope eſt.

Non

Non tamen hæc, nisi post studiis, Henrice, laborem
Severe adhibitum Praxeos, & reliquis.
Longam artem, *vitamque brevem* Tu nempe sciebas,
Festinans, *lento* sed tamen usque pede.
Dumque alii minuunt fugientis tempora vitæ
Fortiter immensos evacuando scyphos.
Dumque aliis lubet securo pectore somnos
Ducere, & in multum continuare diem,
Tu, quæ vel propriæ dederat sollertia dextræ,
Eöæ aut dederant Hesperiæve plagæ,
Lustrabas oculo vigil, atque attentus, acuto,
Miraque lustrabas qualiacumque sagax.
Quorum multa tuas ornant abscondita gazas,
Quæ licuit cupidâ sæpe tenere manu.
Teque, ad monstrandum facilem, rogitare quid esset,
Ferre & responsum, dulcis Amice, tuum.
Quantus compellare ægros, & visere quantus
Ardor erat? Medicis & comes ire bonis.
Omine felici multos relevare jacentes
Plus semel ex voto contigit, atque prece.
A quîs quod longos potuisti pellere morbos,
Auxiliatricis hoc fuit artis opus.
Omnia quæ suadent bene te sperare: canentem
Quæque jubent votis omina læta sequi.
Nec te sumta humeris provincia plena laboris,
Terreat: auctorem mens habet ista Deum.
Adde, quod & studiis pulcre innutritus honestis,
Non insueta novus miles ad arma venis.
Perge bonis avibus crescentia vota bonorum
Implere, & certam spem dare perge tui!
Otia tu cupies, sed honesta, & amica labori,
Præmia cultori quæ sua sponte dabunt.
Auguror? an nostram ludunt mala somnia mentem?
Sentiet officium Haga polita tuum.
Auguror? an video miseros concurrere, quorum
Turba ingens Medici cingat utrumque latus.
Ominor! a lætis pendebit maxima dictis
Turba, tuam quondam maxima poscet opem.

Forsan

Forſan & audebis (niſi fallunt omnia mentem)
Condere quod multis jure placere queat.
Aut aliquid proprii meditaberis ipſe laboris,
Cujus hæc ſpecimen pagina pauca dedit.
Nunc tantum liceat pauciſſima fundere vota,
Quæ teſtes animi ſint tibi, Care, mei.
Det Deus, ut vitæ bene felix tempora degas!
Et ſubeat velis aura ſecunda tuis!
Lauſque Machaönii ſis Tu certiſſima cœtus!
Et veniat capiti gloria rara tuo!
Et geminos faciat longum ſupereſſe Parentes!
Et ſervet Fratres, pignora cara, tuos!
Et faciat, te digna, genas ſuffuſa rubore,
In thalamum veniat caſta Puella tuum!
Quæ tecum, juncto ſociali fœdere, conjux
Expleat extentos, & ſine fine, dies!
Perpetuentque domum, cariſſima pignora, Nati!
Quos Numen faciat tempus in omne ſuos!
(Tunc ego, nunc tenui carmen modulatus avenâ,
Elicerem Clarias in nova vota Deas.)
Detque tibi ſacro longævæ jure Senectæ,
Virtutis quæ ſit pulcra corona, frui!
Denique tot toto voveo tibi pectore læta,
Quot ſunt cæruleo ſidera celſa Polo!
Et quum tempus erit certis concedere fatis,
Tranſlatum alloquio te beet uſque ſuo!
Leydenſes ergo cum ſtet liquiſſe Penates,
Et tandem patrios nunc remeare lares,
Tu, quæ præcipiti jam jam pia carmina pennâ
Scripſimus, ingenii munera parva mei,
Suſcipe, meque tuum memori dum mente recondas,
Hæc ſint abſentis pignus, & arrha mei,
Sæpius at liceat fidam contingere dextram,
Et læto detur dicere, lætus Ave!

Φιλίας ἕνεκεν ἑκουσίως, ἀνάγκης δὲ ταχέως.

Der Muth, die Munterkeit, der unermüdte Fleis
Die dich mein Werther Freund und deinen Geist bewegen,
Ein jedes giebet Dir den wohlverdienten Preis,
Und trägt Dir heut den Schmuk der Würdigen entgegen.
So recht! was du erlernt dein trefliches Geschicke
Verdient gewisz vor sich der weisen Musen Gunst,
Und diese zeigen dir allerreinsten Blicke,
Wiel Ihnen deine Schrift bekräftigt deine Kunst.

Nun folg der Vater-Stadt die dir so liebreich winckt
Dem Wunsch der Leidenden mit Klugheit vorzustehen,
Wo bald ein schwaches Hertz dir in die Arme sinckt,
Weil seine kräfte Ihm der Lauf des bluts entgehen,
Und bald die heftigsten und ungezähmten triebe
Des Leibes schwachen bau die stärcksten Henker seyn.
Glück zu! Dir folge stets Minervens treue Liebe,
Und drücke Deine Treu auch andrer Hertzen ein.

Mit diesen weinigen bezeuget seine Hochachtung, und wünschet von Hertzen alles Glück und Wohlergehen

B. LIEBERKÜHN,

Med. C.

KLINK-DICHT
TER
VERKIEZINGE
VAN DEN HEERE
CORNELIS HENRIK VELSE,
TOT
DER MEDICYNEN DOKTER.

Een andre Waereld legt ô VELSE voor u open,
Als gy Natuurs geheim in 't lichaam gade ſlaat,
En door Ontleedkunſt, die op kopren' voeten ſtaat,
Ons toont wat heils 'er van uw' arbeid is te hopen.

Kon 's menſchen nut zoo zeer uw' geeſt en yver nopen,
Om te onderzoeken wat ervaren' Heelkunſt baat,
Wat kruidery men vind tot 's kranken toeverlaat,
Wat 't wagglend leven ſtut, door ziekte en pyn bekropen!

Uw kunſt-trezoor is ons een blyk van uwe vlyt;
Uwe ondervinding ſtrekt aan veele tot verwyt,
Wien 't leezen van deez' blaên het aanzicht moet doen bloozen.

Van uwe weetenſchap getuige dit geſchrift.
Volhard dan in dit werk met uw' begonnen' drift.
Op zulke doornen vind men de aangenaamſte roozen.

J. F. PARVÉ,
J. U. Cand.

OP HET

INHULDIGEN

VAN DEN HEERE

KORNELIS HENRIK VELSE,

TOT DOKTER DER GENEESKUNST.

WIe voert my thans daer frisſche lauren groeien;
        Parnasſus bronkriſtal
Al klatrend vormt, in 't ſchichtigh nedervloeien,
        Een' ſchuinſen waterval?
Wie helpt my braefſt den ſchrandren VELSE kroonen,
        Met loof, dat nooit verdort,
Nu, op 't gejuich van Febus wakkre zoonen,
        Hy ingehuldigt wort?
Hem zagh de Ryn in 't perk der lettren rennen:
        Hem, yvrigh en vol vier,
De ſteilſte vlucht der Hippokraetſche pennen
        Naeroogen op papier.
Geen Attiſch zout, geen kracht ontbreekt van reden
        Zyn tong zelfs, die, zoo wis,
Den aert, hoe vreemt, der quaelen weet t' ontleden;
        Ook door ervaerenis.

Met

Met welk een drift, bestiert van zyn Vezalen,
Doorzocht, op hun bevel,
Dit kloek Vernuft, van gissen schuw en dwalen,
Het menschelyk gestel!
'k Herdenk met lust, hoe my 't gezicht kon streelen
Van 't geen, door hem bereit,
Den mensch ontdekt in al de wondre deelen,
Ons lichaem toegeleit.
Voorts nam zyn geest, om ruimer nogh te weiden,
Den kruithof ook te baet;
Of onderzocht, wat hantgreep zich op 't scheiden
Der stoffen best verstaet.
Zoo slaeft de vlyt, die d' oorzaek veeler dingen
Op 't naeust t' ontdekken tracht,
Waer ooit de loop der letteroeffeningen
Met luister wort volbragt.
Nu geeft de School bewys door bul en zegel,
Hoe zich haer liefling queet;
En noopt de jeugt, om naer dien zelfden regel
Te wandlen, ver van leet.
Begaefde Heer, wy groeten u, en wenschen
U, in uw eedle kunst,
Die 't krankbedt troost, en 't leven stut der menschen,
Des Hemels milde gunst.

MDCCXLII. J. SPEX.